

PRÍRUČKA PRE BIRMOVANCOV

Spracované podľa katechizmu katolíckej Cirkvi

Len pre vnútorné potreby rímskokatolíckej farnosti Nacina Ves

VIEROUKA

ČLOVEK JE SCHOPNÝ BOHA

Túžba po Bohu

Túžba po Bohu je vpísaná do srdca človeka, lebo človek je stvorený Bohom a pre Boha. Človek hľadá Boha. Hľadanie Boha človek vyjadruje náboženským presvedčením a náboženskými prejavmi (napr. modlitbou, obetami, kultom atď.)

Tieto prejavy robia z človeka náboženskú bytosť. Človek však pre rôzne príčiny môže zabudnúť na Boha.

Hoci človek môže zabudnúť na Boha alebo ho odmietnuť, Boh neprestáva volať každého človeka, aby ho hľadal a tak našiel šťastie.

Cesty, ktoré vedú k poznaniu Boha

Človek, ktorý hľadá Boha, *prírodným svetlom svojho rozumu* objavuje určité cesty, ktoré vedú k poznaniu Boha. Nazývajú sa tiež dôkazmi jestvovania Boha.

Tieto dôkazy človek svojim rozumom nadobúda z **1. hmotného sveta** **2. ľudskej osoby**.

Hmotný svet: z pohybu, z príčinnej účinnosti, z náhodnosti, poriadku a krásy sveta možno poznať Boha ako pôvod a cieľ vesmíru.

Človek: svojou otvorenosťou pre pravdu a krásu, zmyslom pre morálne dobro, slobodou a hlasom svedomia, túžbou po nekonečne a šťastí si človek kladie otázku o jestvovaní Boha. Poznáva v sebe znaky duchovnej podstaty i to, že tá ma pôvod v Bohu.

Svet a človek dosvedčajú, že v sebe samých nemajú ani svoj začiatok ani posledný cieľ. Ale majú účasť na Bytí, ktoré je samo o sebe a nemá začiatok ani koniec.

BOH IDE V ÚSTRETY ČLOVEKOVI

Človek môže prirodzeným rozumom s istotou poznať Boha. Ale je aj *iný druh poznania*, ktorý človek svojimi silami nemôže dosiahnuť a to je poznanie z *Božieho zjavenia*.

Boh postupne v dejinách ľudstva zjavuje svoj plán, ktorý má s človekom.

Etapy zjavenia:

Boh zjavil seba samého už od začiatku a to prarodičom **Adamovi a Eve**. Povolal ich do dôverného spoločenstva so sebou. Oni sa hriechom Bohu odcudzili, ale on neprerušil kontakt s nimi, naopak po páde im prisľúbil spásu.

Neskôr po potope sveta, ktorá bola následkom hriechov ľudí, uzatvára Boh zmluvu s **Noémom**. Táto zmluva bude trvať, kým bude trvať svet.

Hriech ľudstvo rozptýlil, aby Boh rozptýlené ľudstvo zhromaždil, vyvolil si **Abraháma**. Abrahám má vytvoriť nový národ a viesť ho do novej krajiny. Národ pochádzajúci s Abraháma bude nositeľom prisľúbenia, ktoré dostali patriarchovia.

Po patriarchov Boh povoláva k veľkým veciam **Mojžiša**, vyslobodzuje izraelský národ z Egyptského zajatia. Uzatvára s ním zmluvu na Sinaji a prostredníctvom Mojžiša mu dáva svoj zákon – Desatoro.

Ďalej prostredníctvom **prorokov** formuje svoj ľud v nádeji na spásu, v očakávaní novej a večnej zmluvy. Proroci ohlasujú vykúpenie Božieho ľudu, očistenie od všetkých nevernosti a spásu.

Až napokon Boh posla do sveta svojho jednorodenného Syna **Ježiša Krista**. Kristus je jediné, dokonalé a definitívne Otcovo Slovo. V ňom Otec povedal všetko. Pred slávnym zjavením Ježiša Krista na konci časov už nemožno očakávať nijaké nové verejné zjavenie.

No hoci je zjavenie zavŕšené, jeho obsah nie je plne rozvíj. Je úlohou kresťanskej viery v priebehu storočí postupne pochopiť jeho úplný význam.

ODOVZDÁVANIE BOŽIEHO ZJAVENIA

Kristus prikázal apoštolom, aby evanjelium, ktoré bolo prisľúbené skrze prorokov a ktoré on splnil a vlastnými ústami hlásal všetkým ohlasovali až do jeho druhého slávneho príchodu.

Evanjelium sa odovzdávalo dvoma spôsobmi:

Ústne – prostredníctvom apoštolov, ktorí ústnym ohlasovaním, príkladmi a ustanovizňami odovzdali to, čo prijali z Kristových úst, zo styku s ním a z jeho činov alebo poznali vnuknutím Ducha Svätého – **Apoštolská (Posvätná) Tradícia**.

Písomne – prostredníctvom apoštolov a ich spolupracovníkov, ktorí z vnuknutia Ducha Svätého zaznamenali poslanstvo spásy písomne – **Sväté písmo**.

Vzťah medzi Tradíciou a Svätým písmom

Posvätná tradícia a Sväté písmo navzájom **úzko súvisia a sú spojené**. Obidve vyvierajú z **toho istého božského prameňa** a smerujú k **tomu istému cieľu**.

Posvätná Tradícia a Sväté písmo tvoria **jeden posvätný poklad viery**. Preto treba obidve prijímať a vážiť si ich s rovnakou láskou a úctou.

Tradícia o ktorej tu hovoríme pochádza od apoštolov a odovzdáva to, čo oni prijali z Ježišovho učenia a príkladu a čo ich naučil Duch Svätý.

Od nej treba rozlišovať **tradície**, ktoré sa postupom času zrodili **v miestnych cirkvách**. (Např. teologické, disciplinárne, liturgické alebo týkajúce sa nábožnosti.)

Sú to **osobitné formy tradície** prispôsobené miestam a obdobiam. Tieto formy tradície sa pod vedením Učiteľského úradu Cirkvi môžu buď **zachovať, zmeniť alebo aj zanechať**.

Vysvetľovanie pokladu viery

Tento poklad viery bol zverený celej Cirkvi.

Úloha vysvetľovať Božie slovo, písané alebo ústne podané, bola zverená jedine **živému učiteľskému úradu Cirkvi** čiže **biskupom v spoločenstve s Petrovým nástupcom, rímskym biskupom – pápežom**. Oni vykonávajú svoju autoritu v mene Ježiša Krista.

Veriaci, pamätajúc na Ježišove slová: „*Kto vás počúva, mňa počúva*“, majú poslušne prijímať učenie a smernice, ktoré im dávajú ich pastieri.

Učiteľský úrad Cirkvi naplno používa autoritu, ktorú dostal od Krista, keď definuje **dogmy**, čiže pravdy viery, ktoré sme zaviazaní veriť.

Dogmy sú svetla na ceste našej viery. Osvetľujú túto cestu a robia ju bezpečnou. Ak je náš život správny, náš rozum a naše srdce budú otvorené na prijímanie svetla dogm viery.

Prehĺbenie a rast viery sa môže dosiahnuť za pomoci Ducha Svätého a) **rozjímaním a štúdiom** b) **poznáním duchovných skutočností zo skúsenosti** c) **kazateľskou činnosťou** tých, ktorí na to majú poverenie a charizmu.

SVÄTÉ PÍSMO

Ježiš Kristus – jediné Slovo Svätého písma

Aby sa Boh vo svojej láskavej добрote zjavil ľuďom, hovorí im ľudskými slovami. Boh všetkými slovami Svätého písma hovorí iba jedno Slovo – **Kristus**. Celé Sväté písmo hovorí o Kristovi a celé Sväté písmo sa spĺňa v Kristovi.

Vo Svätom písme Cirkev neprestajne nachádza svoj pokrm a svoju silu, lebo v ňom nedostáva iba ľudské slovo, ale to čím ono naozaj je: slovo Božie.

Inšpirácia a pravdivosť Svätého písma

Autorom Svätého písma je Boh. Sväté písmo je napísané z vnuknutia Ducha Svätého. A preto samotný **Boh je jeho prvotným autorom**.

Na napísanie posvätných kníh si Boh vyvolil ľudí, aby jeho pôsobením v nich a skrze nich napísali ako praví autori všetko to a len to, čo on chcel, pričom oni použili svoje schopnosti a sily. Teda **druhotným autorom Svätého písma je človek, svätopisec.**

Knihy Svätého písma učia isto, verne a bez omylu **pravdu**, a to takú pravdu, ktorú Boh chcel, aby bola **zaznačená** v posvätných knihách **na našu spásu.**

Duch Svätý vykladá Písmo

Vo Svätom písme Boh hovorí ľudským spôsobom. Pre správny výklad Písma treba dávať pozor na to, **čo mali ľudskí autori v úmysle naozaj povedať a čo nám chcel Boh ich slovami skutočne zjaviť.**

Aby sa zistil úmysel svätopiscov, treba vziať do úvahy **podmienky ich doby, kultúry, „literárne druhy“**, ktoré sa v tom čase používali, ako aj **spôsob myslenia, vyjadrovania a rozprávania**, ktorý bol bežný v tom čase.

Keďže Sväté písmo bolo napísané z vnuknutia Ducha Svätého, preto je veľmi dôležité pre jeho správne pochopenie, aby sa v tomto Duchu Svätom aj čítalo a vysvetľovalo.

Tri kritéria na výklad Svätého písma podľa Ducha, ktorý ho inšpiroval:

- *Venovať veľkú pozornosť obsahu a jednote celého Písma.*
- *Čítať Písmo so zreteľom na živú Tradíciu celej Cirkvi.*
- *Brať do úvahy analógiu viery. (Spojitosť právd viery navzájom a v pláne Zjavenia.)*

Zmysly Svätého Písma

a) **slovný**: učí, čo sa stalo – udalosti, slová b) **duchovný** – za udalosťami, ktoré sa odohrali a slovami, ktoré sa vypovedali sa hľadá čosi hlbšie, duchovné. Tento duchovný zmysel môže byť trojaký: 1. **Alegorický** – prenesený, čo to dáva našej viere, **čo máme veriť** 2. **Morálny** – vedie nás to k správne konaniu, **čo máme robiť**. 3. **Anagogický** – udalosti a slová vidieť vo večnom význame, s pohľadom na večnosť, **kam máme smerovať.**

Kánon Svätého písma

Inšpirované knihy sú zaradené do zoznamu. Tento zoznam, ktorý je už úplný sa volá „Kánon“ Svätého písma. Obsahuje **46 kníh Starého zákona (45, ak sa Jeremiáš a Náreký počítajú spolu) a 27 kníh Nového zákona.**

Srdcom celého Písma sú **Evanjeliá**, lebo sú hlavným svedectvom o živote a učení Ježiša Krista, nášho Spasiteľa.

Jednota celého Písma vyplýva z jednoty Božieho plánu a zjavenia, **Starý zákon pripravuje na Nový zákon a Nový je splnením Starého.** Obidva sa navzájom objasňujú.

V Božom slove je veľká sila a účinnosť. Cirkev vyzýva k čítaniu Písma. **„Nepoznať Písmo znamená nepoznať Krista.**

ODPOVEĎ ČLOVEKA BOHU – VIERA

Svojím zjavením sa Boh prihovára ľuďom ako priateľom a pozýva ich do spoločenstva so sebou. Správna odpoveď na toto pozvanie zo strany človeka je **viera**.

Viera je osobné primknutie sa celého človeka k Bohu, ktorý sa zjavuje. Vierou človek úplne podriaďuje svoj rozum a svoju vôľu Bohu. Stáva sa mu poslušným.

Sväté písmo nám dáva za príklad takejto poslušnosti **Abraháma**. Ale najdokonalejším uskutočnením je **Panna Mária**.

Abrahám – „Otec všetkých veriacich“

List Hebrejom osobitne zdôrazňuje Abrahámovu vieru, ktorá sa prejavila v týchto situáciách:

- „S vierou poslúchol Abrahám, keď bol povoláný, aby šiel na miesto, ktoré mal dostať ako dedičstvo; išiel ani nevedel, kam ide.“ **Odchod do Zaslúbenej zeme.**
- „S vierou žil ako cudzinec a pútnik v Zaslúbenej zemi.“ **Život v Zaslúbenej zemi.**
- „Vierou Sára dostala schopnosť počať syna prisľúbenia.“ **Počatie a narodenie Izáka.**
- „Abrahám s vierou priniesol na obetu svojho jediného syna.“ **Obetovanie Izáka.**

Mária

Panna Mária uskutočňuje poslušnosť viery **najdokonalejším spôsobom**.

- Vo viere prijíma zvesť a prisľúbenia, ktoré jej priniesol anjel Gabriel a dáva svoj súhlas. „*Hľa služobnica Pána, nech sa mi stane podľa tvojho slova.*“
- Cez celý jej život až po poslednú skúšku, keď jej syn Ježiš zomrel na kríži, jej viera nezakolísala. Mária neprestala veriť, že Božie slovo sa splní.

Naša viera je viera v jedného Boha, Otca, Syna a Ducha Svätého.

Vlastnosti viery

Viera je **milosť**. Je to **nadprirodzený Boží dar**, ktorý nám dáva Boh. Aby človek uveril potrebuje vnútornú pomoc Ducha Svätého.

Viera je **vedomý a slobodný ľudský úkon**, ktorý zodpovedá dôstojnosti ľudskej osoby. V úkone viery ľudský rozum a ľudská vôľa spolupracujú s Božou milosťou.

Viera je **nevyhnutne potrebná k spásu**. Sám Ježiš to tvrdí: „*Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený; ale kto neuverí bude odsúdený.*“

Viera nie je jednorázová záležitosť. Vieru môžeme aj stratiť. Preto je veľmi dôležitá **vytrvalosť vo viere**. Vytrvalosťou si vieru chránime, rastieme v nej a zveľaďujeme ju, aby sme v nej zotrvali do konca.

Viera je **začiatok večného života** už tu na tejto zemi.

Viera človeka sa rodí v spoločenstve veriacich **v Cirkvi**. Cirkev pomáha človekovi udržiavať a živiť jeho vieru. Preto **viera** nie je len **náš osobný úkon**, ale je to **aj úkon celej Cirkvi**. **Všetci spoločne v Cirkvi vyznávame jedinú vieru**, prijatú od jedného Pána, odovzdávanú ďalej jedným krstom a zakorenenú v presvedčení, že všetci máme len jedného Boha a Otca.

SYMBOLY VIERY

Apoštolská Cirkev už od začiatku vyjadrovala a odovzdávala svoju vieru **v krátkych formulách**, ktoré boli záväzné pre všetkých.

Neskôr Cirkev chcela zhromaždiť podstatné prvky svojej viery do organických a členených **súhrnov**, ktoré boli určené predovšetkým kandidátom krstu.

Tieto súhrny viery sa volajú **„vznania viery“**, lebo zhŕňajú vieru, ktorú vyznávajú kresťania. Volajú sa aj **„Krédo“**, lebo v latinčine slovo Credo, znamená Verím. Volajú sa aj **„symboly viery“**.

Prvé vyznanie viery sa robí **pri krste**. Pretože sa krst udeľuje „*v mene Otca i Syna i Duchu Svätého*“, pravdy viery vyznávané pri krste sa členia podľa ich vzťahu k trom osobám Najsvätejšej Trojice.

Symbol viery sa teda delí na tri časti:

Prvá časť hovorí o prvej božskej osobe, **o Otcovi a jeho obdivuhodnom diele stvorenia**.

Druhá časť hovorí o druhej božskej osobe, **o Synovi a tajomstve jeho vykúpenia**.

Tretia časť hovorí o tretej Božskej osobe **o Duchu Svätom, pôvodcovi a prameni nášho posvätenia**.

Podľa dávnej tradície je zvykom rozdeľovať vyznanie viery na **dvanásť článkov**, aby sa súhrn viery symbolicky označoval počtom apoštolov.

V priebehu storočí ako odpoveď na potreby rozličných období vznikali **mnohé vyznania alebo symboly viery**.

Ani jeden zo symbolov viery z rôznych období života Cirkvi nemožno považovať za prekonaný a zbytočný.

Zo všetkých vyznaní viery **dve** majú v živote Cirkvi celkom **osobitné miesto** a to **Apoštolské vyznanie viery** – považuje sa za verné zhrnutie viery apoštolov a **Nicejsko-carhradské vyznanie viery**, ktoré má veľkú autoritu, pretože pochádza z prvých dvoch ekumenických koncilov (r. 325 a r.381).

1. ČLÁNOK

VERÍM V BOHA, OTCA VŠEMOHÚCEHO, STVORITEĽA NEBA I ZEME

Verím v jedného Boha – Kresťanská viera verí a vyznáva, že **Boh je svojou prirodzenosťou, podstatou a bytnosťou jeden**. Izraelu ako svojmu vyvolenému **sa Boh zjavil ako jediný**.

Boh dal svojmu ľudu **poznať svoje meno**. Boh volá Mojžiša z krika, ktorý horí, ale nezhára. Hovorí mu: „*Ja som Boh tvojho otca Abraháma, Boh Izáka a Boh Jakuba.*“ „*Aké je tvoje meno?*“, pýta sa Mojžiš. „**Ja som, ktorý som**“, JAHVE je jeho meno. Toto Božie meno je tajomné ako je tajomný sám Boh.

Boh, ktorý zjavuje svoje meno „*Ja som*“ zjavuje sa ako Boh, ktorý **je vždy tu**. Prítomný **pri svojom ľude, aby ho zachránil**.

Boh je Boh, ktorý **odpúšťa**. „*Pán, Pán je milostivý a láskavý Boh, zhovievavý veľmi milosrdný a verný.*“

Jedine Boh je. Boh je *plnosť bytia a každej dokonalosti, bez začiatku a konca*. Všetky ostatné stvorenia dostali svoje bytie od neho.

Boh je pravda. Jeho slová nemôžu klamať. Božia pravda je Božia múdrosť, ktorá vládne v celom poriadku stvorenia a riadenia sveta.

Boh je láska. Láska Boha k Izraelu sa prirovnáva láske otca k synovi. Táto láska prekoná aj tie najväčšie nevernosti a pôjde až po ten najdrahší dar, dar života. „*Boh tak miloval svet, že dal svojho jednorodeného Syna.*“

BOH JE OTEC

Kresťania sú krstení v mene Otca i Syna i Ducha Svätého. **Je len jeden Boh všemohúci Otec a jeho jednorodený Syn a Duch Svätý: Najsvätejšia Trojica**. *Tajomstvo Najsvätejšej Trojice je ústredným Tajomstvom kresťanskej viery a kresťanského života.*

V Izraeli je **Boh nazvaný Otcom ako stvoriteľ sveta**. Je Otcom na základe zmluvy s Izraelským národom. „*Izrael je môj prvorodený syn.*“ Je Otcom chudobných, sirôt a vdov, ktorí sú pod jeho láskavou ochranou.

Ježiš zjavil, že Boh je Otec v mimoriadnom zmysle: **nie je Otcom iba ako Stvoriteľ, ale je večne Otcom vo vzťahu k svojmu jednorodenému Synovi.**, ktorý je večne Synom iba vo vzťahu k svojmu Otcovi.

Ekumenický koncil v Nicei v roku 325 vyznal, že Syn – Ježiš Kristus je s Otcom jeden Boh, „jednej podstaty s Otcom“.

Ježiš pred svojou Veľkou nocou **zvestuje, že pošle Ducha Svätého. Ducha Svätého poslali Apoštolom a Cirkvi Otec spolu so Synom.**

Apoštolskú vieru v Ducha Svätého „Pána a Oživovateľa, ktorý vychádza z Otca i Syna“ vyznal ekumenický koncil v Carihrade v roku 381.

Dogma o Najsvätejšej Trojici:

Trojica je jedna – Nevyznávame troch Bohov, ale jedného Boha v troch osobách. Trojicu jednej podstaty. Každá osoba je celý Boh.

Božské osoby sú od seba skutočne odlišné – Navzájom sa odlišujú vzťahmi, ktoré vyplývajú z ich pôvodu Otec je ten, ktorý plodí, Syn je ten, ktorý je plodený a Duch Svätý ten, ktorý z oboch vychádza.

Božské osoby sú vo vzájomnom vzťahu – Otec označuje vzťah k Synovi, Syn k Otcovi a Duch Svätý k obidvom.

VŠEMOHÚCI BOH

Z vlastnosti Boha sa vo Vyznaní viery spomína len jeho všemohúcnosť. Môžeme hovoriť o trojakej všemohúcnosti:

Univerzálna všemohúcnosť – Boh všetko riadi a všetko môže.

Láskyplná všemohúcnosť – Boh je náš Otec, zmilúva sa a odpúšťa.

Tajomná všemohúcnosť – iba viera ju môže rozoznať.

BOH STVORITEĽ

„*Na počiatku stvoril Boh nebo a zem.*“ Týmito slovami sa začína Sväté písmo. Stvorenie je základom všetkých spasiteľných Božích plánov.

Boh stvoril svet **skrze slovo** svojho milovaného Syna „*Na počiatku bolo Slovo...a to Slovo bolo Boh...Všetko povstalo skrze neho a bez neho nepovstalo nič.*“ Boh povedal... „*Buď svetlo!*“ a bolo svetlo.

Svet bol stvorený **na Božiu slávu**. Božia sláva je v tom, že Boh prejavuje a udeľuje svoju dobrotu.

Boh tvorí svet **podľa svojej múdrosti**, nie je to náhoda, nevyhnutnosť či slepý osud.

Boh stvoril svet **z lásky**, je to jeho slobodné rozhodnutie, jeho slobodná vôľa.

Boh stvoril svet **z ničoho**, nepotreboval nijakú vopred jestvujúcu vec ani nijakú pomoc, aby niečo stvoril.

Boh stvoril **usporiadaný a dobrý svet**.

Boh **presahuje stvorenie a je v ňom prítomný**.

Boh **zachováva a udržiava stvorenie**.

Boh uskutočňuje svoj plán – Stvorenie z rúk stvoriteľa nevyšlo úplne dokončené. Je v stave napredovania ku konečnej dokonalosti. Boh postupne uskutočňuje **so stvorením** svoj plán **skrze Božiu prozreteľnosť**. Božia prozreteľnosť to sú opatrenia, ktorými Boh s múdrosťou a láskou vedie všetky stvorenia až k ich poslednému cieľu.

Božia prozreteľnosť pôsobí aj prostredníctvom stvorení. Boh dáva ľuďom schopnosť slobodne spolupracovať na jeho plánoch.

NEBO A ZEM

Dva svety:

- **Svet viditeľný** – zem, svet ľudí,
- **Svet neviditeľný** – nebo, svet duchovných bytosti.

Najprv Boh stvoril duchovné bytosti – **anjelov**: anjeli neprestajne oslavujú Boha a slúžia jeho spasiteľným plánom.

Potom stvoril viditeľný svet v celej svojej nádhere, mnohotvárnosti a poriadku.

Vrchol Božieho stvorenia – **človek**.

Je stvorený **na Boží obraz**, má dôstojnosť osoby, nie je len niečím, ale je niekým.

Je to **bytosť** zároveň **telesná**– **telo** z prachu zeme, z hliny **i duchovná** – **duša**– vdýchnutá Bohom, nesmrteľná , majúca rozum a slobodnú vôľu.

Je stvorený ako **muž a žena**. Muž a žena na jednej strane sú si rovní , na strane druhej rozdielni.

2. ČLÁNOK

I V JEŽIŠA KRISTA JEDINÉHO SYNA NÁŠHO PÁNA

„Keď prišla plnosť času Boh poslal svojho Syna narodeného zo ženy...“ Takto píše apoštol Pavol v liste Galaťanom.

Skrze Ježiša Krista Boh navštívil svoj ľud. Splnil prisľúbenia, ktoré dal Abrahámovi a jeho potomstvu.

JEŽIŠ

Ježiš v hebrejčine znamená „**Boh spasí**“. Anjel pri zvestovaní hovorí, že jeho meno bude Ježiš.

Toto meno vyjadruje **aj totožnosť aj jeho poslanie**. Jeho poslaním je vyslobodiť ľud z hriechov, **spasiť ľudí**.

KRISTUS

Kristus pochádza z gréckeho prekladu hebrejského slova Mesiáš, ktoré znamená „**pomazaný**“.

V *Izraeli* boli v Božom mene **pomazaní** tí, čo boli **Bohom povolani a jemu zasvätení na určite poslanie**. Boli to **králi, kňazi** a niekedy aj **proroci**.

Mesiáša Boh posielal, aby definitívne nastolil Božie kráľovstvo. **Pánov Duch ho pomazal za kráľa, kňaza a proroka**.

Ježiš prijal titul Mesiáša, ale nie bez výhrad, lebo niektorí jeho súčasníci chápali tento titul príliš ľudsky, v podstate politicky. On je pomazaný pre Božie veci, nie pre ľudské.

JEDNORODENÝ BOŽÍ SYN

Boží syn je titul, ktorý sa **v Starom zákone dával anjelom, vyvolenému ľudu, synom Izraela a ich kráľom**. V Týchto prípadoch ide o **adoptívne synovstvo**, ktoré vytvára medzi Bohom a jeho tvorstvom osobitný veľmi dôverný vzťah.

U Ježiša nejde o adoptívne synovstvo. On je jednorodený Syn Boží. On je sám Boh.

Evanjelia na dvoch miestach pri Ježišovom krste a premenení hovoria, že sám Otcov hlas, ktorý zaznieva z neba ho označuje za svojho milovaného Syna.

Sám Ježiš sa označuje za jednorodeného Syna Božieho a tým potvrdzuje svoju predexistenciu.

PÁN

V gréckom preklade kníh Starého zákona sa meno **Jahve**, pod ktorým sa Boh zjavil Mojžišovi, prekladá výrazom „**Kyrios – Pán**“. **Meno Pán** sa tak používalo na **označenie samého Boha**.

Nový zákon tento titul používa aj **pre Otca**, ale aj **pre Ježiša**, ktorý je tým uznávaný za Boha. Tento titul označuje **božskú zvrchovanosť**.

Prejavy moci Ježiša Krista nad prírodou, nad chorobami, nad zlými duchmi, nad smrťou a hriechom dokazovali počas celého verejného účinkovania jeho božskú zvrchovanosť.

Samotní ľudia sa obracajú na Ježiša s oslovením „**Pane**“, čo svedčí o úcte a dôvere ľudí voči jeho osobe i to, že od neho očakávajú pomoc a uzdravenie.

Vyznávať Ježiša ako Pána znamená veriť v jeho božstvo i podriaďiť svoju slobodu jedine jemu.

3. ČLANOK

JEŽIŠ KRISTUS SA POČAL Z DUCHA SVÄTÉHO, NARODIL SA Z MÁRIE PANNY

BOŽÍ SYN SA STAL ČLOVEKOM

Boh sa stal človekom z viacerých dôvodov:

- a) *Aby nás zmieril s Bohom a spasil.*
- b) *Aby sme skrze neho spoznali Božiu lásku.*
- c) *Aby nám bol vzorom vo svätosti.*
- d) *Aby nás urobil účastným na Božej prirodzenosti.*

Svätý Ján vo svojom evanjeliu píše: „*Slovo sa telom stalo*“. Tým Slovom u neho je Ježiš Kristus, ktorý prijal ľudskú prirodzenosť, aby v nej uskutočnil našu spásu. Toto prijatie ľudskej prirodzenosti Božieho Syna nazývame aj „*vtelenie*“.

Udalosť vtelenia Božieho Syna neznamená, že Ježiš Kristus je sčasti Boh a sčasti človek, ani že je výsledkom nejasného zmiešania božského s ľudským. Stal sa skutočne človekom a pritom zostal skutočne Bohom. *Ježiš Kristus je pravý Boh a pravý človek.*

Ježiš Kristus má *dve prirodzenosti – božskú a ľudskú*, ktoré *nie sú zmiešané, ale spojené v jedinej osobe* Božieho Syna.

Keďže je *Kristus* pravý Boh a pravý človek, *má ľudský rozum a ľudskú vôľu*, tie sú *dokonalé zladené a podriadené jeho božskému rozumu a jeho božskej vôli*, ktoré má spoločné s Otcom a Duchom Svätým.

Vtelenie je teda *tajomstvom* obdivuhodného spojenia božskej a ľudskej prirodzenosti v jedinej osobe Slova.

Tieto pravdy viery Cirkev musela v prvých storočiach brániť a objasňovať proti rôznym *bludom*, ktoré ich falšovali.

Najznámejšie bludy:

Gnostický doketizmus – Ježiš Kristus mal len zdanlivo ľudskú, v skutočnosti však *len božskú prirodzenosť*, mal zdanlivé telo.

Ariánizmus – Blud kňaza Ária, vzťahuje sa na náuku o Trojici. *Kristus vo svojej prirodzenosti sa odlišuje od Boha Otca, bol stvorený pred stvorením sveta a je Bohu Otcovi podriadený.*

Nestorianizmus – dve prirodzenosti sa v Kristovi natoľko od seba oddeľujú, že vznikajú *dve osoby*.

Monofyzitizmus – v osobe Ježiša Krista je len *jedna prirodzenosť a to božská*.

Monoteletizmus – v Kristovi je *jediná vôľa*.

Apolarizmus – *popieral* v Kristovi *ľudskú dušu*.

POČAL SA Z DUCHA SVÄTÉHO, NARODIL SA Z MÁRIE PANNY

Zvestovaním Panne Márii sa začína plnosť času čiže sa splňajú prislúbenia. **Mária je povolaná počať Božieho Syna.** Božia odpoveď na jej otázku: „*Ako sa to stane*, veď ja muža nepoznám?“ poukazuje na moc Ducha: „*Duch Svätý na teba zostúpi*“. Duch Svätý je poslaný posvätiť lono Panny Márie a božsky ju oplodniť.

Máriino predurčenie

Boh poslal svojho Syna, ale aby mu dal telo chcel slobodnú spoluprácu jedného stvorenia. Preto si **od večnosti za matku svojho Syna vyvolil** jednu z dcér Izraela, židovské dievča z Nazareta v Galileji, pannu zasnúbenú mužovi z rodu Dávidovho, menom Jozefovi. A meno panny bolo **Mária**.

Počas celej Starej zmluvy bolo **Máriino poslanie pripravované poslaním iných svätých žien**. Napr. Eva, Sára, Anna, Samuelova matka, Debora, Rút, Judita, Ester a mnohé iné ženy.

Nepoškrvené počatie

Aby Mária mohla byť matkou Spasiteľa, bola od Boha obdarovaná darmi hodnými takej veľkej úlohy. Anjel ju vo chvíli zvestovania oslovuje ako **plnú milosti**. A skutočne, aby mohla dať slobodný súhlas k tomu načo bola povolaná, bolo potrebné, aby ju úplne viedla Božia milosť.

Cirkev si uvedomila, že **Mária**, ktorú Boh naplnil milosťou, bola **vykúpená už do svojho počatia**.

Dogma o Nepoškrvenom počatí, ktorá bola vyhlásená v roku 1854 pápežom Piom IX. **vyznáva**, že: „*preblahoslavená Panna Mária bola v prvej chvíli svojho počatia osobitnou milosťou a výsadou všemohúceho Boha, vzhľadom na zásluhy Ježiša Krista, Spasiteľa ľudského pokolenia, uchránená nedotknutá od akejkolvek škvrny dedičného hriechu.*“

Z Božej milosti Mária **aj počas celého svojho života zostala čistá od akéhokoľvek osobného hriechu**.

Ona za túto výsadu sa Bohu odvdáča jej svojou poslušnosťou. „*Hľa služobnica Pána nech sa mi stane podľa tvojho slova.*“

Máriino božské materstvo

Svojim súhlasom **sa stáva** matkou Ježiša Krista, **matkou Božieho Syna**. Svedčia o tom aj evanjeliá, kde je nazývaná „Ježišova matka“. Preto sa jej pripisuje titul **Bohorodička**.

Máriino panenstvo

Cirkev už od prvých formulácii viery vyznávala, že **Ježiš sa počal** v lone Panny Márie **jedine mocou Ducha Svätého**. Ježiš sa počal, **bez mužského semena** z Ducha Svätého. Jeho **počatie** bolo **panenské**.

Panenské počatie je **Božie dielo**, ktoré **prevyšuje každé ľudské chápanie** a každú ľudskú možnosť.

Prehĺbenie viery v panenské materstvo priviedlo Cirkev **k vyznávaniu skutočného a trvalého Máriinho panenstva, aj pri pôrode** Božieho Syna, **aj po ňom**. Liturgia Cirkvi oslavuje Máriu ako „**vždy pannu**“.

Ježiš je jediný Máriin syn. Ale **Máriino duchovné materstvo sa rozprestiera na všetkých ľudí**, ktorých prišiel Ježiš spasiť.

Máriino panenstvo ukazuje, že **pri vtelení mal absolútnu iniciatívu Boh**.

TAJOMSTVÁ KRISTOVHO ŽIVOTA

Mnohé veci týkajúce sa Ježiša, ktoré sú zaujímavé pre ľudí, nie sú uvedené v evanjeliách. Skoro nič sa nehovorí o jeho živote v Nazarete, ani veľká časť jeho verejného života sa neopisuje. **To čo je napísané v evanjeliách, je napísané, aby sme uverili, že Ježiš je Mesiáš, Boží Syn** a aby sme skrze vieru v neho mali, život večný.

Celý **Kristov život je zjavením Otca**. Ježiš môže povedať: „*Kto vidí mňa, vidí Otca.*“ a Otec zasa: „*Toto je môj milovaný Syn, počúvajte ho.*“

Celý Kristov život je **tajomstvom vykúpenia**. Toto vykúpenie dostávame predovšetkým skrze krv vyliatu na kríži, ale toto tajomstvo vykúpenia pôsobí aj v celom živote Krista.

Celý Kristov život je **tajomstvom rekapitulácie (obnovenia a zjednotenia)**. Všetko čo Ježiš konal, hovoril malo za cieľ uviesť padlého človeka do jeho pôvodného stavu.

Kristus nežil svoj život **pre seba, ale pre nás**. Počas celého svojho života sa prejavuje ako **náš vzor a pozýva nás, aby sme sa stali jeho učeníkmi a nasledovali ho**. Pozýva nás k tomu, aby to, čo žil on, sme žili aj my. Chce, aby sme sa s ním zjednotili, aby sme boli jedno s ním.

TAJOMSTVÁ JEŽIŠOVHO DETSTVA A SKRYTÉHO ŽIVOTA

Príchod Božieho Syna na svet je taká významná udalosť, že ju **Boh pripravoval počas stáročí**. Obrady a obety, obrazy a symboly Starého zákona, ohlasovanie prorokov, to všetko je zamerané na Krista.

Svätý **Ján Krstiteľ je bezprostredný predchodca Krista**. On mu pripravuje cestu. Je posledným prorokom Starého zákona a zároveň je to prorok, ktorý prevyšuje všetkých ostatných prorokov.

Každoročným **slávením** liturgie **adventu** Cirkev nanovo **sa pripravuje na príchod Mesiáša**.

Tajomstvo Vianoc

Ježiš sa narodil v maštali v chudobnej rodine. Prvými svedkami tejto udalosti sú jednoduchí pastieri. **V tejto chudobe sa prejavuje nebeská sláva.**

Stať sa dieťaťom je podmienkou vstupu do Božieho kráľovstva. Preto sa treba ponížiť stať sa maličkým, znova sa narodiť. Tajomstvo Vianoc sa v nás uskutočňuje vtedy, keď **sa v nás narodí Kristus.** **Vianoce sú tajomstvo** tejto obdivuhodnej výmeny **medzi Bohom a človekom.** Boh sa stáva človekom a človek sa stáva Bohom.

Tajomstvo Ježišovho detstva

Ježišova obriezka na ôsmy deň po narodení je **znakom jeho začlenenia do Abrahámovho potomstva, do ľudu zmluvy.** Je predobrazom krstu.

Zjavenie Pána je **zjavením Ježiša Krista ako Mesiáša Izraela,** Božieho Syna a Spasiteľa sveta. Príchod mudrcov s cieľom pokloniť sa židovskému kráľovi znamená, že pohania objavia pravého Boha len keď sa obrátia k Židom a príjmu od nich mesiášske prisľúbenie.

Obetovanie Ježiša v chráme ho predstavuje ako prvorodeného, ktorý patrí Pánovi. Pri obetovaní je **Ježiš** Simeonom a Annou **uznaný za toľko očakávaného Mesiáša.**

Útek do Egypta a povraždenie neviniatok sú prejavom toho ako temnoty odporujú svetlu. Prišiel do svojho vlastného a vlastní ho neprijali. Celý Kristov život bude poznačený prenasledovaním.

Tajomstvá Ježišovho skrytého života.

Počas veľkej časti svojho života Ježiš mal **účasť na údele obrovskej väčšiny ľudí. Nenápadný život, manuálna práca, židovský náboženský život podriadený Božiemu zákonu, život v poslušnosti rodičom.** To charakterizovalo skrytý život Ježiša.

Skrytý život Ježiša v Nazarete umožňuje každému človekovi sa spojiť s Kristom na všedných cestách svojho života.

Nájdienie v chráme je jediná udalosť, ktorá prerušuje mlčanie evanjelií o rokoch Ježišovho skrytého detstva. Z časti tu Ježiš dáva tušiť kto je, aké je jeho poslanie. „*Nevedeli ste, že mám byť tam, kde ide o môjho Otca.*“

TAJOMSTVÁ JEŽIŠOVHO VEREJNÉHO ŽIVOTA

Ježišov krst

Začiatkom Ježišovho verejného života je jeho **krst,** ktorý prijal **od Jána v Jordáne.** Vtedy zostupuje na Ježiša Duch Svätý v podobe holubice a z neba zaznieva Otcov hlas: „*Toto je môj milovaný Syn.*“ To je zjavenie Ježiša ako Mesiáša a Božieho Syna.

Pre Ježiša je jeho **krst prijatím a začiatkom jeho poslania ako trpiaceho služobníka**. Stáva sa Božím baránkom, ktorý sníma hriech sveta. Prichádza splniť všetko, čo je spravodlivé.

Pokúšanie Ježiša

Po krste sa Ježiš uťahuje do samoty, **na púšť, kde zostáva štyridsať dní** bez jedla, žije medzi divou zverou a anjeli mu posluhujú. Keď sa tento čas končí **satan ho trikrát pokúša**. Ježiš odráža **útoky satana**, ktoré sú **opakovaním Adamovho pokúšania v raji a Izraela na púšti**.

Ježiš je nový Adam, ktorý **zostáva verný tam, kde prvý Adam podľahol pokušeniu**. A **na rozdiel od Izraelitov** na púšti, ktorí reptali proti Bohu, nechceli plniť jeho vôľu, Ježiš **Kristus** sa zjavuje ako ten, ktorý **je úplne poslušný Božej vôli**.

Cirkev sa každý rok **počas štyridsiatich dní Pôstneho obdobia spája s Ježišovým tajomstvom na púšti**.

Ohlasovanie Božieho kráľovstva

Keď **Ježiš** verejne vystúpil hlásal: **„Naplnil sa čas a priblížilo sa Božie kráľovstvo. Kajajte sa a verte evanjeliu“**. Ježiš **zakladá na zemi nebeské kráľovstvo**. Zhromažďuje ľudí okolo seba. Týmto zhromaždením je **Cirkev**, ktorá je **na zemi zárodokom a počiatkom Božieho kráľovstva**. Ježiš Kristus je v strede tohto zhromaždenia.

Všetci ľudia sú **povolaní vojsť do Božieho kráľovstva**, teda nielen Židia, ale aj príslušníci iných národov. Kto chce doň vojsť musí prijať Ježišovo slovo.

Kráľovstvo patrí chudobným a maličkým, čiže tým, ktorí ho prijali s pokorným srdcom. Ježiš **pozýva tiež hriešnikov**. **„Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov.“** Vyzýva ich k obráteniu.

Ježiš volá do kráľovstva **podobenstvami**, ktoré sú typickou črtou jeho učenia.

Znamená Božieho kráľovstva

Ježiš sprevádza svoje slová mnohými mocnými činmi, divmi a znameniami – zázrakmi. **Znamená**, ktoré robí Ježiš, **svedčia o tom, že ho poslal Otec. Vyzývajú veriť v neho**.

Zázraky dosvedčujú, že je Boží Syn. **Napriek zrejším zázrakom niektorí Ježiša odmietajú**, dokonca ho obviňujú, že koná mocou zlých duchov.

Ježiš znameniami odstraňoval zlo zo sveta: hlad, nespravodlivosť, choroby, smrť. **Neprišiel však preto, aby odstránil všetko zlo na svete, ale aby vyslobodil ľudí z najťažšieho otroctva, z otroctva hriechu**.

Príchod Božieho kráľovstva je porážkou satanovho kráľovstva. Ježišove exorcizmy vyslobodzujú ľudí z moci zlých duchov.

Kľúče od kráľovstva

Ježiš si hneď na začiatku svojho verejného života **zvolí dvanásť mužov**, aby boli s ním a mali účasť na jeho poslaní. **Dal im účasť na svojej moci a poslal ich hlásať Božie kráľovstvo a uzdravovať chorých.**

V zbere dvanástich má **Šimon Peter prvé miesto**. Ježiš mu zveril výnimočné poslanie. Pretože vyznal: „Ty si Mesiáš, Syn živého Boha.“ **Ježiš na ňom ide budovať svoje kráľovstvo**, ktorým je Cirkev. „Ty si Peter a na tejto skale postavím svoju Cirkev a pekelné brány ju nepremôžu.“

Ježiš mu udeľuje aj osobitnú moc. „Tebe dám kľúče od nebeského kráľovstva, čo zviažeš na zemi, bude zviazané v nebi a čo rozviažeš na zemi bude rozviazané v nebi.“ Dáva mu **moc kľúčov – moc spravovať Boží dom, ktorým je Cirkev.**

Moc zväzovať a rozväzovať, znamená plnú moc rozhrášovať od hriechov, vyhlasovať úsudky vo veciach učenia viery a vynášať disciplinárne rozhodnutia v Cirkvi.

Predzvesť Kráľovstva: Premenenie

Odo dňa, keď Peter vyznal, že Ježiš je Kristus, Syn živého Boha, začal Ježiš svojim učeníkom vyjavovať, že musí ísť do Jeruzalema a mnoho trpieť, že ho zabijú, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych. Učeníci to nechápu.

Do tohto kontextu je vložená tajomná **udalosť Ježišovho premenenia**. Ježišova tvár a odev zažiaria oslňujúcim svetlom.

Ježiš na chvíľu ukazuje svoju božskú slávu. Ukazuje, čo nás raz všetkých čaká. Zároveň dáva najavo, aby sme mohli vojsť do tejto slávy, musí prejsť cez kríž. Ježišove umučenie predpovedali zákon i proroci.

Na začiatku Ježišovho verejného života je krst, na prahu konca je premenenie. **Ježišovým krstom**, nám bol **ohlásený aj náš krst: naše prvé zrodienie pre Božie kráľovstvo. Premenením Ježiša** je nám **ohlásené, naše druhé zrodienie pre Božie kráľovstvo – naše vzkriesenie na konci časov.**

Premenenie nám však pripomína aj to, že do Božieho kráľovstva máme vojsť cez mnohé súženia.

Ježišova cesta do Jeruzalema

Keď sa naplnili dni, v ktoré mal byť vzatý zo sveta, rozhodol sa ísť do Jeruzalema. **Vystupuje do Jeruzalema pripravený tam zomrieť, aby tak naplnil svoje tri predpovede**, že bude zabitý, ale tretieho dňa vstane z mŕtvych. **Abý naplnil slová Písma:** „Nie je možné, aby prorok zahynul mimo Jeruzalema“.

Ako prijíma Jeruzalem Mesiáša? **Ježiš vstupuje do Jeruzalema ako kráľ**, vítajú ho veľké zástupy a kričia mu na slávu: „Požehnaný, ktorý prichádza v mene Pánovom.“

4. ČLÁNOK

JEŽIŠ KRISTUS TRPEL ZA VLÁDY PONCIA PILÁTA, BOL UKRIŽOVANÝ, UMREL A BOL POCHOVANÝ

Veľkonočné tajomstvo Kristovho kríža a zmŕtvychvstania **je ústredným bodom radostnej zvesti**, ktorá sa má ohlasovať svetu.

Boží plán spásy sa uskutočnil raz navždy **vykupiteľskou smrťou Ježiša Krista**.

JEŽIŠ A IZRAEL

Už na začiatku Ježišovho verejného účinkovania sa **niektorí farizeji a Herodesovi prívrženci spolu s kňazmi a zákonníkmi** dohodli, že ho zahubia.

Ježiša obviňovali z náboženských zločinov, ktoré Zákon stíhal trestom smrti ukameňovaním. Mnohým v Izraeli sa zdá, že **Ježiš koná** proti základným ustanoveniam vyvoleného národa:

- **proti poslušnosti Zákonu,**
- **proti ústrednému postaveniu jeruzalemského chrámu,**
- **proti viere v jediného Boha.**

Ježiš a zákon

Ježiš v reči na vrchu povedal: **„Nemyslite si, že som prišiel zrušiť zákon alebo prorokov, neprišiel som ich zrušiť, ale splniť“**.

Ježiš **si pokladá za povinnosť plniť zákon** a to v jeho úplnosti až do najmenších prikázaní. Iba on mohol dokonale splniť Zákon. V Ježišovi sa však už Zákon nejaví ako vytesaný do kamenných tabúl, ale vpísaný do srdca.

Ježiš **dáva zákonu správneho ducha**: **„Zákon je pre človeka, nie človek pre Zákon“**.

Ježiš neruší Zákon, ale **zavrhuje niektoré ľudské tradície farizejov**, ktoré rušia Božie slovo napr. o umývaní rúk alebo o čistote pokrmov. **„Človeka nemôže poškrvniť nič, čo vchádza doň zvonka.“**, **„Čo z človeka vychádza to poškrvňuje človeka.“**

Ježiš a chrám

Ježiš, ako pred ním proroci, **preukazoval jeruzalemskému chrámu najhlbšiu úctu**. V ňom ho Jozef a Mária predstavili 40 dní po jeho narodení. Ako dvanásťročný sa rozhodol zostať v chráme. Počas svojho skrytého života putoval doň každoročne na Veľkú noc.

Ježiš **chodieval do chrámu ako na privilegované miesto stretnutia s Bohom**. **Chrám je pre neho prístreškom jeho Otca, domom modlitby**.

Predavačov vyháňa z chrámu, lebo si urobili z domu modlitby, tržnicu. **„Nerobte z domu môjho Otca tržnicu.“**

Predpovedá zbúranie jeruzalemského chrámu, nezostane v ňom kameň na kameni. To sa neskôr splnilo.

Ježiš vôbec nebol nepriateľský voči chrámu, chcel platiť aj chrámovú daň. **Ba sám seba stotožnil s chrámom, keď sa predstavuje ako definitívny príbytok Boha medzi ľuďmi.**

Ježiš a viera Izraela v jediného Boha a Spasiteľa

Ježiš pohoršoval farizejov, keď jedol s mytníkmi a hriešnikmi. Povedal: „Neprišiel som volať spravodlivých, ale hriešnikov, aby sa kajali.“

Ježiš pohoršoval najmä tým, že **svoje milosrdné správanie k hriešnikom stotožňoval s postojom samého Boha k nim.**

Ježiš postavil **náboženské vrchnosti pred dilemu najmä tým, že odpúšťal hriechy.** Oni sa pýtali: „**Kto okrem Boha môže odpúšťať hriechy?**“ Keď teda odpúšťa hriechy buď sa rúha, lebo hoci je človek robí sa rovným Bohu, alebo hovorí pravdu a potom je skutočne Boh. **Odpoveď na túto dilemu dáva sám Ježiš nielen svojimi skutkami, ale aj slovami: „Prv ako bol Abrahám , Ja som“, „Ja a Otec sme jedno.“ On je skutočne Boh.**

Židia však tomu neuverili, videli v ňom len človeka a **vyhlásili ho za Bohorúhača.** Bol to ich tragický omyl, ktorý viedol až k odsúdeniu Ježiša na smrť.

Ježiš zomrel ukrižovaný

Ježišov proces

Medzi jeruzalemskými náboženskými predstaviteľmi vznikali pre Ježiša roztržky. Niektorí boli na strane Ježiša ako napr. farizej Nikodém alebo významný muž Jozef z Arimatey. Svätý Ján vo svojom evanjeliu napíše, že pred Kristovým umučením mnohí poprední muži v neho uverili.

Na druhej strane **mnohí farizeji hrozili vylúčením zo synagógy tým, ktorí by Ježiša nasledovali.** Veľkňaz Kajfaš navrhol: „*Je pre vás lepšie, ak zomrie jeden človek za ľud a nezahynie celý národ.*“

Veľrada vyhlásila, že Ježiš je bohorúhač a je hoden smrti. Pretože však stratila právo odsúdiť niekoho na smrť, **vydáva Ježiša Rimanom** s obžalobou z politickej vzbury.

Na základe toho všetkého **nemôžeme povedať, že za smrť Ježiša nesú zodpovednosť jeruzalemskí Židia ako celok,** ani napriek vykrikovaniu zmanipulovaného davu.

Sám **Ježiš,** keď odpúšťal na kríži a po ňom **aj Peter, uznali nevedomosť jeruzalemských Židov,** ako aj ich popredných mužov.

Cirkev vo svojom učení nikdy nezabudla zdôrazniť, že **pôvodcami a vykonávateľmi všetkých múk, ktoré Kristus vytrpel boli hriešnici.** Vinu za Ježišovu smrť majú všetci, ktorí upadali, upadajú a budú upadať do hriechov. **Naše hriechy ho priblížili na kríž.**

Kristova vykupiteľská smrť v Božom pláne spásy

Ježišova násilná smrť nebola ovocím náhody, ale patrí do tajomstva Božieho plánu. Ježiš bol vydaný podľa presného Božieho plánu a predvídania.

Tento Boží plán spásy skrze usmrtenie Spravodlivého Služobníka **bol vopred zvestovaný v Písme ako tajomstvo všeobecného vykúpenia.** Svätý Pavol neskôr napíše: „*Kristus zomrel za naše hriechy podľa Písem.*“ Ježišova smrť osobitne spĺňa proroctvo o trpiacom služobníkovi.

Tým, že Boh vydal svojho Syna za naše hriechy, preukázal nám svoju lásku. Jeho láska predchádza našu lásku. „*Láska je v tom, že nie my sme milovali Boha, ale že on miloval nás a poslal svojho Syna ako zmiernu obeť za naše hriechy.*“

Kristus obetoval seba samého svojmu Otcovi za naše hriechy

Ježiš Kristus prichádza na svet preto, **aby splnil vôľu svojho nebeského Otca,** ktorý ho poslal. „*Mojím pokrmom je plniť vôľu toho, ktorý ma poslal a dokonáť jeho diel.*“.

Túžba osvojiť si Otcov plán spásy ovláda celý Ježišov život. Keď sa priblíži jeho hodina Ježiš sám seba sa pýta, aj sám si odpovedá: „*Čo mám povedať? Otče, zachráň má pred touto hodinou? Ved' práve pre túto hodinu som prišiel.*“

Ján Krstiteľ spoznal v Ježišovi „*Božieho Baránka, ktorý sníma hriechy sveta*“. Dáva tak najavo, že **Ježiš je trpiaci Služobník, nesúci hriech mnohých ľudí** a súčasne je to **veľkonočný baránok, symbol vykúpenia** Izraela z egyptského zajatia.

Ježiš dobrovoľne prijal svoje utrpenie a smrť z lásky k svojmu Otcovi a k ľuďom, ktorých chce Otec spasiť.

Túto dobrovoľnú obeť seba samého Ježiš **vyjadril** zvrchovaným spôsobom **pri poslednej večeri.** „*Toto je moje telo, ktoré sa dáva za vás.*“; „*Toto je moja krv novej zmluvy, ktorá sa vylieva za všetkých na odpustenie hriechov.*“

V Getsemanskej záhrade, kam sa pred svojím umučením Ježiš uchýľuje k modlitbe **prežíva smrteľnú úzkosť.** Ako keby sa na chvíľu bal splniť to kvôli čomu prišiel, keď sa modlí: „*Otče môj, ak je možné, nech má minie tento kalich.*“ **Nakoniec však vyhráva tento vnútorný zápas,** keď povie, aby sa plnila nie jeho vôľa, ale Otcova vôľa.

Kristova smrť je veľkonočná obeť, ktorou sa definitívne uskutočňuje vykúpenie ľudí. Táto obeť završuje a prevyšuje všetky ostatné obety.

Ježiš svojou poslušnosťou na smrť nahrádza našu neposlušnosť. Odčíňuje naše viny a zadostučiní Otcovi za naše hriechy.

Svoju obeť Ježiš dokonáva na kríži. A svojich učeníkov vyzýva, aby vzali svoj kríž a nasledovali ho. Výzvou vziať svoj kríž, chce, aby aj my sme mali účasť na jeho obete.

„Kríž je jediný a pravý rebrík do raja a okrem neho niet iného, po ktorom by sa dalo vystúpiť do neba.“ Svätá Ružena Linská.

JEŽIŠ KRISTUS BOL POCHOVANÝ

*Boh vo svojom pláne stanovil, aby jeho Syn nielen zomrel za naše hriechy, ale aby aj okúsil smrť, čiže aby **poznal stav smrti, stav oddelenia svojej duše od tela** a to od chvíle, keď vydýchol na kríži, až do chvíle keď vstal z mŕtvych.*

*Stav mŕtveho Krista je **tajomstvom bielej soboty. Kristus v hrobe takto naznačuje veľký sobotný odpočinok Boha po završení spásy.***

*Kristovo zotrvanie v hrobe je **spojivom medzi jeho stavom pred Veľkou nocou**, keď podliehal utrpeniu **a jeho terajším osláveným stavom**, keď je už Zmŕtvychvstálý.*

Kristus zomrel ako človek. Jeho božská osoba ostala naďalej spojená tak s jeho dušou, ako aj telom, hoci boli smrťou od seba oddelené. Preto telo mŕtveho Krista nevidelo porušenie (rozklad).

*Krst, ktorého pôvodným znakom je ponorenie do vody. **Naznačuje zostúpenie kresťana do hrobu**, aby spolu s Kristom umrel hriechu, **aby potom mohol vstať pre nový večný život.***

5. ČLÁNOK

JEŽIŠ KRISTUS ZOSTÚPIL K ZOSNULÝM, TRETIEHO DŇA VSTAL Z MŔTVYCH

Kristus zostúpil k zosnulým

*Ježiš zakúsil smrť ako všetci ľudia a **svojou dušou zostúpil na miesto pobytu zosnulých**. Zostúpil tam **ako Spasiteľ** a ohlasoval dobrú zvesť duším, ktoré tam boli uväznené.*

***Miesto zosnulých**, kam po smrti zostúpil Kristus, volá Sväté písmo „**predpeklie**“, lebo **tí, čo sa tam nachádzajú, sú pozbavení videnia Boha**. Taký bol údel všetkých zosnulých, či už zlých alebo spravodlivých pred príchodom Vykupiteľa.*

***Ježiš nezostúpil k zosnulým, aby vyslobodil zatratených**, ani aby zničil peklo, **ale aby vyslobodil spravodlivých**, ktorí ho predišli. Otvoril spravodlivým bránu neba.*

***Zostúpenie k zosnulým je završením evanjeliového posolstva spásy**, je poslednou fázou Ježišovho mesiášskeho poslania.*

Tretieho dňa vstal z mŕtvych

Ježišovo zmŕtvychvstanie je vrcholná udalosť našej viery v Krista.

Tajomstvo Kristovho zmŕtvychvstania **je skutočná udalosť**, ktorá sa prejavila historicky zistenými javmi, ako to dosvedčuje Nový zákon.

Prvá vec s ktorou sa stretáme v rámci veľkonočných udalostí je **prázdny hrob**. Sám o sebe **nie je priamym dôkazom**. Skutočnosť, že Kristovo telo nebolo v hrobe, by sa dala vysvetliť aj ináč. Napriek tomu bol **prázdny hrob** pre všetkých **podstatným znamením**. Bol prvým krokom k uznaniu samej skutočnosti zmŕtvychvstania.

Skutočnosť zmŕtvychvstania je založená na zjavení sa Ježiša konkrétnym ľuďom. Prvé sa so Zmŕtvychvstalým stretli Mária Magdaléna a nábožné ženy. Potom sa Ježiš zjavuje apoštolom a ako prvému z nich Petrovi. Neskôr sa zjavuje aj iným ľuďom. Oni vydali svedectvo o tom, že Kristus vstal z mŕtvych.

Vzkriesené telo Ježiša je to isté, ktoré bolo umučené a ukrižované, sú na ňom stopy po umučení, apoštoli sa ho môžu dotýkať. Ale toto telo **má zároveň aj nové vlastnosti osláveného tela**: už sa nenachádza v čase a priestore, ale sa môže stať prítomným, kde Ježiš chce a kedy chce.

Kristovo zmŕtvychvstanie nebolo návratom do pozemského života, ako to bolo pri vzkrieseniach, ktoré vykonal Ježiš na Lazárovi, Jairovej dcére a naimskom mládencovi. Oni potom opäť zomreli. Kristovo zmŕtvychvstanie je podstatne odlišné. **On vo svojom vzkriesenom tele prechádza zo stavu smrti do iného života mimo času a priestoru**.

Zmŕtvychvstanie je historická udalosť, ale zároveň je to aj transcendentná (nadprirodzená) udalosť. Nik nebol očitým svedkom samej udalosti zmŕtvychvstania, nikto nemohol povedať, ako sa to fyzicky uskutočnilo. Zmŕtvychvstanie presahuje a prevyšuje dejiny a zostáva tajomstvom viery.

Zmysel a spásanosný dosah zmŕtvychvstania:

- Zmŕtvychvstanie je predovšetkým **potvrdením všetkého, čo Kristus robil a konal. Na ňom stojí naša viera**.
- Zmŕtvychvstanie je **splnením prísľúbení Starého zákona i Ježiša**.
- Zmŕtvychvstanie Ježiša **potvrďuje pravdu o jeho božstve**.
- Zmŕtvychvstanie Krista **je začiatkom nového života**.
- Zmŕtvychvstanie Krista **je počiatkom a zdrojom budúceho vzkriesenia**.

6. ČLÁNOK

JEŽIŠ KRISTUS VYSTÚPIL NA NEBESIA SEDÍ PO PRAVICI BOHA OTCA VŠEMOHÚCEHO

Kristovo telo bolo oslávené už od chvíle jeho zmŕtvychvstania, ale počas **štyridsiatich dní**, keď dôverne je a pije so svojimi učeníkmi a poučuje ich o

Kráľovstve, zostáva **jeho sláva ešte zahalená** výzorom obyčajnej ľudskej prirodzenosti.

Na štyridsiaty deň po svojom zmŕtvychvstaní vystupuje pred zrakmi svojich učeníkov **na nebesia do plnej slávy**, kde sedí po pravici Otca.

Udalosť nanebovstúpenia je historická a súčasne transcendentná a **vyjadruje prechod z jednej slávy** (sláva vzkrieseného Krista) **do druhej** (sláva Krista povýšeného do neba).

Toto vystúpenie do neba úzko súvisí so zostúpením z neba, ktoré sa uskutočnilo pri vtelení. Iba ten, ktorý vyšiel od Otca sa môže vrátiť k Otcovi. Sám Ježiš povie: **„Nik nevystúpil do neba, iba ten, čo zostúpil z neba, Syn človeka.“**

Ježiš Kristus sa teda vracia tam s kadiaľ prišiel. **Ide nám tam pripraviť miesto**. On nás predchádza do slávy Otcovho kráľovstva. Chce aby sme sa pri ňom raz všetci zhromaždili, aby sme tam žili naveky. On nám všetkým hovorí: **„V Dome môjho Otca je dostatok príbytkov.“**

Teraz už Kristus sedí po pravici Otca. Výrazom pravica Otca označujeme Božiu česť a slávu.

Sediť po pravici Otca znamená nastolenie Mesiášskeho kráľovstva a splnenie videnia proroka Daniela o Synovi človeka. „Jemu bola odovzdaná moc, sláva a kráľovstvo, jemu slúžili všetky národy, kmene a jazyky. Jeho vláda je večná, ktorá nezanikne a jeho kráľovstvo nebude nikdy zničené.“

7. ČLÁNOK

ODTIAĽ PRÍDE SÚDIŤ ŽIVÝCH A MŔTVYCH

V tomto svete Kristus kraľuje prostredníctvom Cirkvi, ktorej je Hlavou. Tu **v tomto svete mu ešte nie je všetko podrobené**.

Všetko mu bude podrobené pri jeho druhom, už nie skrytom, ale **slávnom príchode na tento svet**.

Pred Kristovým príchodom Cirkev musí prejsť poslednou skúškou, ktorá otrasie vierou mnohých veriacich. Bude to posledný útok moci zla, bude to útok antikrista, ktorý podvodom bude chcieť strhnúť davy ľudí k sebe.

Kto však vytrvá bude spasený, lebo **v deň súdu na konci sveta Kristus príde v sláve, aby zavŕšil definitívne víťazstvo dobra nad zlom**, ktoré v priebehu dejín rastú spolu ako pšenica a kúkol.

Keď na konci časov príde oslávený Kristus súdiť živých i mŕtvych, **odhalí skryté úmysly srdc a každému človekovi odplatí podľa jeho skutkov** a podľa toho, či milosť prijal, alebo odmietol. V posledný deň Ježiš povie: **„Čokoľvek ste urobili jednému z týchto mojich najmenších bratov, mne ste urobili.“**

O tom dni a tejto hodine nikto nevie. Preto nás Ježiš neustále vyzýva, aby sme bdeli a boli na ten čas pripravení.

8. ČLÁNOK

VERÍM V DUCHA SVÄTÉHO

Duch Svätý je *tretia osoba Najsvätejšej Trojice*.

Duch Svätý je svojou milosťou *prvý pri prebúdzaní našej viery a pri udeľovaní nového života*, ktorý spočíva v poznaní Otca a toho, ktorého Otec poslal, Ježiša Krista. Je však *posledný pri zjavení osôb Najsvätejšej Trojice*.

Duch Svätý *pôsobí* spolu s Otcom a Synom *od začiatku až do zavŕšenia plánu našej spásy*.

Ducha Svätého poznávame:

- **v Písmach**, ktoré inšpiroval,
- **v Tradícii**, ktorej aktuálnymi svedkami sú cirkevní Otcovia,
- **v Učiteľskom úrade Cirkvi**, ktorý sprevádza svojou pomocou,
- **vo sviatostnej liturgii** prostredníctvom jej slov a symbolov,
- **v modlitbe**, v ktorej sa prihovára za nás,
- **v charizmách a službách**, ktorými sa buduje Cirkev,
- **v prejavoch apoštolského a misionárskeho života**,
- **vo svedectve svätých**.

Pomenovania Ducha Svätého

Vlastné meno je **Duch Svätý**, Cirkev toto meno prijala od Pána.

Slovo Duch, hebrejsky **Ruach** značí **dych, vietor, vzduch**. Teda Duch Svätý je niečo ako **Boží Dych**.

Keď Ježiš zvestuje a sľubuje príchod Ducha Svätého nazýva ho „**Parakletos**“ – ten, ktorý je privolaný. Toto grécke slovo sa zvyčajne prekladá ako „**Tešiteľ (alebo Zásťanca)**“.

U svätého Pavla nájdeme aj pomenovania ako **prisľúbený Duch, Kristov Duch, Duch adoptívneho synovstva alebo Pánov Duch**. U svätého Petra pomenovanie **Duch slávy**.

Symbols Ducha Svätého

Voda – Symbolika vody naznačuje pôsobenie Ducha Svätého pri krste. Naše narodenie pre nový, Boží život dostávame v Duchu Svätom.

Pomazanie – Symbolika pomazania naznačuje tiež Ducha Svätého. Pomazanie je sviatostným znakom birmovania.

Oheň – Je symbolom pretvárajúcej sily pôsobenia Ducha Svätého. V podobe ohnivých jazykov spočinie Duch Svätý v turičné ráno na učeníkoch a naplní ich sebou.

Oblak a svetlo – Aj v týchto podobách sa zjavuje Duch Svätý.

Pečať – Symbolizuje nezmazateľný účinok pomazania Duchom Svätým vo sviatostiach krstu, birmovania a posvätného stavu.

Ruka – Apoštoli vkladáním rúk udeľovali Ducha Svätého.

Prst – Ježiš vyháňa Božím prstom zlých Duchov, Boží zákon bol napísaný Božím prstom.

Holubica – Pri krste na Ježiša zostupuje Duch Svätý v podobe holubice.

Pôsobenie Ducha Svätého

Od začiatku až po plnosť času pôsobí Duch Svätý. Jeho pôsobenie je skryté, ale on stále pôsobí.

Boží Dych **je na začiatku jestvovania a života každého stvorenia**. Bol pri stvorení sveta i človeka. Je pri stvorení všetkého aj teraz.

Duch Svätý **stojí pri prisľúbeniach, ktoré Boh dáva Abrahámovi** a jeho mocou sa oni uskutočňujú.

Je **pri zjaveniach Boha, ktorými sa zjavuje Božia vôľa, jeho slovo i zákon**.

Pôsobí v kráľoch Izraela a v prorokoch, ktorí ohlasujú Božie poslanstvo i v prorokoch, ktorí predpovedajú príchod Mesiáša.

Ján Krstiteľ je už v matkinom lone naplnený Duchom Svätým. Je to posledný starozákonný prorok vedený Božím Duchom.

Duch Svätý a Mária:

Máriu Duch Svätý svojou milosťou **pripravil na jej úlohu**. V Márii Duch Svätý **uskutočňuje Otcov dobrotivý plán**. V Márii Duch Svätý **zjavuje Otcovho Syna**. Skrze Máriu **začína** Duch Svätý **privádzať do spoločenstva s Kristom ľudí**. Napr. pastieri, mudrci, novomanželia v Kány, prví učeníci.

Duch Svätý a Ježiš Kristus:

Ježiš je od svojho vtelenia **pomazaný Otcovým Duchom**. Celé Kristovo dielo je spoločným poslaním Syna a Ducha Svätého. **Ježiš plne zjavil Ducha Svätého** až vtedy, **keď bol oslávený** svojou smrťou a svojím zmŕtvychvstaním. Počas verejného účinkovania ho však postupne naznačoval. **Až keď** prišla hodina, keď **mal byť oslávený, slúbil** Ježiš **príchod Ducha Svätého**.

Turice:

V deň Turíc **sa Kristovo prisľúbenie naplňuje**. **Duch Svätý je vyliaty na apoštolov**. V tento deň je plne zjavená Najsvätejšia Trojica.

Duch Svätý a súčasnosť:

Duch Svätý je **Boží dar pre nás** ľudí. On **nás posväcuje a prebýva v našich srdciach**. **Rozlieva v našich srdciach lásku**. Vďaka tejto sile Ducha môžeme my Božie deti prinášať dobré ovocie.

Poslanie Ducha Svätého sa uskutočňuje v Cirkvi. On ju buduje, oživuje a posväcuje.

9. ČLÁNOK

VERÍM V SVÄTÚ CIRKEV KATOLÍCKU

Pomenovania a predobrazy Cirkvi

Cirkev sa vo Svätom písme označuje výrazom **ekklesia**, ktorý znamená **zvolanie (zhromaždenie)**. Označuje zhromaždenia ľudu, zvyčajne náboženskej povahy.

V **kresťanskej terminológii** výraz „Cirkev“ označuje **liturgické zhromaždenie**, ale aj **miestne spoločenstvo** alebo **celé všeobecné spoločenstvo veriacich**. Cirkev je **Boží ľud**, ktorý Boh zhromažďuje po celom svete.

Predobrazy:

Ovčinec – Kristus je jediná a nevyhnutná brána tohto ovčincea.

Stádo – Kristus je jeho pastierom, Dobrým pastierom, ochotným položiť aj život za svoje ovce, ktorými sme my ľudia.

Božia roľa – Boh je hospodár, ktorý opatruje svoju roľu.

Vinica – Pravý vinič je Kristus, my sme ratolesti. Kristus dáva život a úrodnosť ratolestiam.

Božia stavba – Kristus je uhoľný kameň. Na ňom stojí celá stavba, celá Cirkev. Túto stavbu zdobia aj iné pomenovania ako Božia rodina, Boží dom či Svätý chrám.

Používajú sa aj **iné predobrazy** Cirkvi napr. **Nebeský Jeruzalem, Naša matka, Nepoškvrnená nevesta nepoškvrneného Baránka**.

Pôvod, založenie a poslanie Cirkvi

Cirkev sa **utvára postupne v priebehu ľudských dejín** podľa Otcovho plánu. Je naznačená v predobrazoch už od počiatku sveta.

V starom zákone **sa postupne zhromažďuje Boží ľud. Vzdialená príprava** na zhromažďovanie Božieho ľudu sa začína vyvolením Abraháma, ktorému Boh sľubuje, že sa stane Otcom veľkého národa. **Bezprostredná príprava začína vyvolením Izraela** za Boží ľud.

Ježiš Kristus položil **základy Cirkvi**. Ohlasoval príchod Božieho kráľovstva, **založil nebeské kráľovstvo na zemi**.

Zárodkom a počiatkom Kráľovstva je „maličké stádo“ tých, ktorých Ježiš zhromaždil okolo seba.

Ježiš **dal svojmu spoločenstvu štruktúru**. Je to predovšetkým **ustanovenie Dvanástich s Petrom ako ich hlavou**.

Cirkev sa však hlavne **zrodila z Kristovho úplného sebadarovania za našu spásu**. Toto sebadarovanie sa uskutočnilo v ustanovení Eucharistie a na kríži.

Duch Svätý na Turíce **zjavuje Cirkev a sám ju posväcuje**. Vystrojuje a riadi ju rôznymi hierarchickými a charizmatickými darmi.

Cirkev dostáva **poslanie ohlasovať Kristovo a Božie kráľovstvo a zakladať ho v každom národe**. Ona je zárodokom a počiatkom tohto kráľovstva na zemi.

Završenie Cirkvi bude v nebeskej sláve **pri Kristovom druhom príchode**.

Tajomstvo Cirkvi

Cirkev **je v dejinách, ale zároveň ich presahuje**.

Cirkev je zároveň **viditeľná i duchovná, pozemská a nebeská**. Skladá sa z **božského a ľudského prvku**. Hlavou Cirkvi je Boh, my sme jej údy.

Cirkev **je všeobecná sviatosť** – znak a nástroj dôverného zjednotenia človeka s Bohom a jednoty celého ľudského pokolenia.

Cieľ Cirkvi:

- **Dôverné zjednotenie ľudí s Bohom.**
- **Jednota ľudského pokolenia** – zhromažďuje ľudí zo všetkých národov, plemien a jazykov.

CIRKEV – BOŽÍ ĽUD, KRISTOVO TELO, CHRÁM DUCHA SVÄTÉHO

Cirkev – Boží ľud

Boh sa rozhodol **posväcovať a spasit' ľudí nie každého osobitne, ale vytvorit' z nich ľud**, ktorý by ho pravdivo spoznal a sväto mu slúžil.

Vyvolil si izraelský ľud za svoj ľud, uzatvoril s ním zmluvu a postupne ho formoval. Toto všetko však bolo len prípravou na uzatvorenie novej zmluvy, ktorá mala byť uzavretá Kristom.

Kristus vytvoril nový ľud, ktorý nepozostáva len **zo židov, ale aj pohanov**.

Vlastnosti Božieho ľudu:

- Je to **Boží ľud**.
- Človek sa stáva **jeho príslušníkom** narodením zhora, **vierou a krstom**.
- **Hlavou** tohto ľudu je **Ježiš Kristus**.
- Ľud má svoju **dôstojnosť a slobodu Božích detí**.
- Zákonom Božieho ľudu je **zákon lásky**. Milovať ako miloval Kristus.
- Poslaním Božieho ľudu je **byť soľou zeme a svetlom sveta**.
- Cieľom Božieho ľudu je **dosiahnuť Božie kráľovstvo**.

Otec pomazal Ježiša Krista Duchom Svätým za Kňaza, Proroka a Kráľa. Celý boží ľud má účasť na týchto troch Kristových funkciách.

Kňazská úloha – povolanie k svätosti života.

Prorocká úloha – ohlasovať Krista a vydávať o ňom svedectvo svojím životom uprostred tohto sveta.

Kráľovská úloha – kresťansky pretvárať svet v hesle Krista: „*Neprišiel som sa dať obsluhovať, ale slúžiť.*“ Je to povolanie slúžiť s Kristom iným.

Cirkev – Kristovo telo

Ježiš hovorí: „*Ja som vinič, vy ste ratolesti.*“, „*Kto je moje telo a pije moju krv, ostáva vo mne a ja v ňom.*“ Ježiš tu hovorí o veľmi dôvernom spojení medzi sebou a tými, čo ho nasledujú. Hovorí o spojení seba s nami.

3 aspekty Kristovho tela:

1. Vzájomná jednota všetkých údov tela s Kristom – krstom sa spájame so smrťou a zmŕtvychvstaním Krista a skrze Eucharistiu máme účasť na jeho tele.

2. Kristus je Hlava tela – On sa stará o náš vzrast a máme sa mu snažiť pripodobniť.

3. Cirkev je Kristova nevesta – Kristus je ženích, ľud je jeho nevesta.

Cirkev – chrám Ducha Svätého

Duch Svätý robí z Cirkvi chrám živého Boha a treba ho považovať sa základ každej životnej činnosti vo všetkých častiach tela.

Duch Svätý **buduje celé telo v láske a to:**

a) skrze Božie slovo, b) skrze krst, c) skrz ostatné sviatosti, d) skrze milosť, e) skrze čnosti, f) skrze charizmy.

Charizmy sú milosti Ducha Svätého, priamo alebo nepriamo užitočné Cirkvi sú **zamerané: 1. na budovanie Cirkvi, 2. na dobro ľudu, 3. na potreby sveta.**

Charizmy vďačne prijímať má nielen ten, kto ich dostáva, ale všetci členovia Cirkvi. Je veľmi potrebné rozoznávať charizmy.

CIRKEV JE JEDNA, SVÄTÁ, KATOLÍCKA A APOŠTOLSKÁ

Tieto štyri znaky navzájom neoddeliteľne spojené **označujú podstatné vlastnosti Cirkvi a jej poslanie.** Cirkev má tieto vlastnosti zo svojho božského prameňa.

Cirkev je jedna

Cirkev je jedna **vzhľadom na svoj pôvod – jeden Boh** – Otec, Syn a Duch Svätý.

Cirkev je jedna vzhľadom **na svojho zakladateľa – Ježiš Kristus.**

Cirkev je jedna vzhľadom **na svoju dušu – Duch Svätý.**

Táto jediná Cirkev sa však už od začiatku predstavuje s veľkou rozmanitosťou, ktorá pochádza z rôznosti Božích darov a zároveň z množstva osôb, ktoré ich dostávajú. V Cirkvi existujú partikulárne Cirkvi, ktoré majú vlastné tradície.

Jednotu putujúcej Cirkvi zabezpečujú **viditeľné zväzky** spoločenstva a to:

- **vyznávanie jedinej viery prijatej od apoštolov,**
- **spoločné slávenie Božieho kultu, predovšetkým sviatosti,**

- **apoštolské nástupníctvo prostredníctvom sviatosti posvätného stavu.**

Táto **jednota** bola počas stáročí existencie Cirkvi **narušená**, čo viedlo k rozdeleniu Cirkvi: **v 11. storočí sa oddelila východná Cirkev, v 16 storočí sa oddelili protestantské Cirkvi.**

Tieto rozdelenia zraňujú Cirkev a jej jednotu. Ježiš sa modlil za jednotu „*aby všetci jedno boli*“, **Ježiš chce jednu Cirkev.**

Ekumenizmus – snaží sa riešiť problém rozdelenia a zjednocovať rozdelenú Cirkev.

Cirkev je svätá

Cirkev je svätá, pretože Kristus je svätý a on ju posväcuje.

Celá činnosť Cirkvi smeruje k posväcovaniu ľudí a k oslave Boha. **V nej dosahujeme svätosť.** Cirkev sa už tu na zemi vyznačuje pravou, hoci nedokonalou svätosťou. **Dušou svätosti**, pre ktorú sme všetci povolaní **je láska.**

Cirkev je katolícka

Slovo **katolícky** znamená **všeobecný**. Cirkev je katolícka preto, že **je v nej prítomný Kristus**. Cirkev je katolícka preto, že **ju Kristus posielal k celému ľudskému pokoleniu.**

Všeobecná Cirkev je **utvorená z partikulárnych (miestnych) Cirkvi**. Každá partikulárna Cirkev je katolícka, keď je v jednote s rímskou Cirkvou.

Do katolíckej jednoty Božieho ľudu sú povolaní všetci ľudia a to: **1. Katolícki veriaci. 2. Ostatní, čo veria v Krista – kresťania. 3. Všetci ľudia povolaní milosťou Boha k spáse.**

Boh poslal Cirkev k národom, aby bola všeobecnou sviatosťou spásy: „*Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.*“ **Misie sú požiadavkou katolíckosti Cirkvi.**

Cirkev je apoštolská

Cirkev je apoštolská, lebo je založená na apoštoloch v trojakom zmysle:

1. **Je postavená na základe apoštolov, svedkov Krista**, ktorých si sám vyvolil a poveril poslaním.
2. **odovzdáva a chráni učenie, ktoré počula od apoštolov.**
3. **Apoštolí ju neprestajne učia, posväcujú a spravujú a to prostredníctvom ich nástupcov biskupov**, ktorým pomáhajú kňazi.

Celá Cirkev je apoštolská, lebo je poslaná do celého sveta. Na tomto poslaní majú podiel všetci členovia Cirkvi, hoci rozličným spôsobom.

VERIACI V KRISTA: HIERARCHIA, LAICI, ZASVÄTENÝ ŽIVOT

Medzi všetkými veriacimi, pretože sú krstom znovuzrodení v Kristovi, jestvuje **skutočná rovnosť** Kristovho tela, na základe ktorej všetci spolupracujú na budovaní Kristovho tela, každý podľa svojho postavenia a úlohy.

Rozdiely, ktoré jestvujú medzi údmi jeho tela, **slúžia jednote Cirkvi a jej poslaniu. V Cirkvi je rozdielnosť služieb, ale jednota poslania.**

Sám Kristus je pôvodcom služby v Cirkvi. On túto službu ustanovil a **dal jej moc a poslanie, zameranie a cieľ. Služba** v Cirkvi **sa udeľuje osobitnou sviatosťou** – biskupi, kňazi a diakoni.

So sviatostnou povahou cirkevnej služby je **vnútorne spätý aj jej charakter. Služobníci sú úplne závislí od Krista.** On im dáva poslanie i autoritu. Konajú v mene Krista.

K sviatostnej povahe služby patrí aj to, že **má kolegiálny charakter** (spoločenstvo).

Napokon k sviatostnej povahe cirkevnej služby patrí to, že **má osobný raz.** Hoci Kristovi služobníci konajú v spoločenstve, konajú vždy aj osobne.

Biskupské kolégium a jeho hlava, rímsky pápež

Keď Kristus ustanovil Dvanástich, ustanovil ich na spôsob kolégia alebo trvalého zboru, na čelo ktorého postavil Petra.

Biskupi nástupcovia apoštolov tiež **vytvárajú kolégium na čele ktorého stojí** nástupca Petra, rímsky biskup – **pápež.**

Rímsky biskup má v celej Cirkvi **plnú, najvyššiu a univerzálnu moc.** Kolégium má túto moc, len v jednote s pápežom.

Jednotliví **biskupi** sú viditeľným princípom a základom jednoty **vo svojich partikulárnych Cirkvách, stoja na ich čele.** Ich pomocníkmi pri spravovaní Božieho ľudu sú kňazi a diakoni.

Trojaká úloha posvätných služobníkov

1. **Poslanie učiť** – Biskupi a kňazi majú úlohu **hlásať všetkým Božie evanjelium. Učiteľský úrad Cirkvi** vyučuje, vysvetľuje, odovzdáva a chráni pravú vieru. **Neomylnosť učiteľského úradu Cirkvi zaručuje: 1. Rímsky pápež** – keď učí ex katedra a **2. Kolégium biskupov** – na ekumenickom koncile, ale len s spojením s pápežom.
2. **Poslanie posväcovať** – To je poslanie **vysluhovať sviatosti a sväteniny Cirkvi.**
3. **Poslanie spravovať** – Biskupi spravujú partikulárne Cirkvi, kňazi farnosti im zverené.

Veriaci laici

Sú to **všetci veriaci v Krista okrem príslušníkov posvätného stavu a v Cirkvi schváleného rehoľného stavu.**

Laici majú na základe vlastného povolania hľadať a budovať Božie kráľovstvo.

Laici majú na základe všeobecného kňazstva, ktoré im pripadá na základe krstu, **účasť na trojakom Kristovom úrade:**

- **Kňazský úrad** – viesť svätý život, posväcovať svet.
- **Prorocký úrad** – byť Kristovými vyslancami a svedkami uprostred ľudskej spoločnosti, mať podiel na evanjelizácii sveta.
- **Kráľovský úrad** – vládnuť znamená slúžiť, slúžiť Bohu i ľuďom a tak víťaziť nad vládou hriechu.

Zasvätený život

Bohu zasvätený život **je život podľa evanjeliových rád** (Chudoba, čistota, poslušnosť).

Rôzne formy tohto života: Pustovnícky život, Zasvätené panny a vdovy, Rehoľný život, Sekulárne inštitúty, Spoločnosti apoštolského života.

10. ČLÁNOK

VERÍM V ODPUSTENIE HRIECHOV

Vyznanie viery spája odpustenie hriechov s vyznaním viery v Ducha Svätého. Zmŕtvychvstalý Kristus totiž zveril apoštolom moc odpúšťať hriechy, keď im dal Ducha Svätého. „Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu ich zadržíte, budú mu zadržané.“

Krst je prvá a hlavná sviatosť na odpustenie hriechov, zjednocuje nás s Kristom, ktorý zomrel a vstal z mŕtvych, a dáva nám Ducha Svätého. „Kto uverí a dá sa pokrstiť bude spasený.“

Krstom sa nám odpustil dedičný hriech i všetky ostatné hriechy, ak išlo o krst dospelého. Krstom však človek neprestáva byť náchylný k hriechu. Pokrstený človek môže znovu spáchať hriech.

Cirkev má z Kristovej vôle moc odpúšťať pokrsteným hriechy a vykonáva ju **prostredníctvom biskupov a kňazov** zvyčajne **vo sviatosti pokánia.**

Sviatosti na odpustenie hriechov a tí, čo ich vykonávajú sú len nástroje, ktorými Kristus spôsobuje v nás odpustenie hriechov a ospravedlnenie.

11. ČLÁNOK

VERÍM VO VZKRIESENIE TELA

Smrť

1. Nevyhnutnosť smrti

Skúsenosť nás učí, že **všetci ľudia musia zomrieť**. **Smrť** v živote človeka je jediná **istá vec**. **Neistota** je v tom, že **človek nevie kedy nastane jeho koniec**. Pozemský život sa však nezadržateľne blíži k svojmu koncu.

2. Smrť ako koniec životnej púte

Veriaci ľudia nazývajú **život medzi narodením a smrťou** ako **putovanie**. Človek je počas svojho života akoby na ceste a má **čas robiť rozhodnutia**. Veta „**Smrť je koniec životnej púte**“ chce povedať, že **smrťou končí čas rozhodovania**, v okamihu smrti padá rozhodnutie o nasmerovaní o hodnote života.

Mám možnosť žiť iba raz. Teraz sa musím rozhodovať. Rozhodnutia sa stanú raz definitívnymi. **Po smrti prijíma rozhodnutia už len Boh**.

Smrťou končí pozemské putovanie, ale **nekončí život**, ten prechádza do novej formy svojej existencie.

3. Smrť ako následok hriechu

Učiteľský úrad Cirkvi vysvetľuje smrť ako trest za Adamov hriech. Prvý človek Adam bol stvorený Bohom a obdarovaný mimoprirodzeným darom nesmrteľnosti a skrze svoj hriech priviedol smrť nielen na seba, ale aj na svoje potomstvo.

V súčasnosti sa v teológii stále viac presadzuje **názor**, že Boh tým, že stvoril svet ako stávajúci sa svet, od začiatku chcel aj koniec jednotlivého človeka. Boh však neničí nič stvorené, preto ani tento koniec nemá byť chápaný ako zničujúci koniec, ale ako naplňujúci koniec vedúci k definitívnosti.

Následok hriechu preto **nie je smrť, ale chápanie smrti** ako temnej a neprehľadnej skutočnosti katastrofického charakteru. Bez hriechu by mohol Adam naplniť smrť v radosť ako dôveryplné odovzdanie sa Bohu v láske ako obšťastňujúce sa narodenie k novému životu.

4. Smrť ako aktívny skutok naplnenia ľudskej existencie

Naplniť svoju existenciu znamená zomierať s Kristom. V smrti sa človek celkom vydáva do Božích rúk, keďže sa čas po časti odovzdával Bohu vo svojom živote v konkrétnych skutkoch lásky.

5. Smrť ako oddelenie duše od tela

V katolíckej tradícii je smrť často opisovaná ako oddelenie duše od tela. Kým **mŕtve telo ostáva na zemi** a rozpadne sa, **dostáva sa nesmrteľná duša k Bohu**. Na konci časov, pri vzkriesení tela sa duša s telom znovu spojí.

6. Zmŕtvychvstanie v smrti

Každému človeku osobne je prisľúbená ***budúcnosť po smrti***. Ktorá nespočíva iba v spomienke na neho, takže jeho jedinečný život sa pre neho stane večným životom.

Človeku je v jeho celistvosti prisľúbená budúcnosť. Teda aj s telom. Je mu ***prisľúbene vzkriesenie tela***.

Naše osobné vzkriesenie je založené na Kristových slovách „***Ja som vzkriesenie a život***“ i na jeho skutkoch. Sám vstal z mŕtvych v novom oslávenom tele. Toto nové oslávené telo Kristus sľubuje aj nám na konci časov pri vzkriesení živých i mŕtvych.

12. ČLÁNOK

VERÍM V ŽIVOT VEČNÝ

Osobitný súd

Existencia človeka ústi do stretnutia s Kristom, pred jeho všetko poznávajúci a milujúci pohľad.

Trojaké chápanie súdu: ***1. odplata 2. spravodlivé vyrovnanie 3. sebazpoznanie***

V súčasnosti prvé dve hľadiska je len ťažko možné zastávať. V minulosti sa udržali ako útecha a povzbudenie kresťanom zoči – voči nespravodlivosti a týraniam vo svete. ***V súčasnosti sa viac presadzuje tretie hľadisko súd ako sebazpoznanie.***

V stretnutí s Ježišom Kristom pravda neúprosne vychádza na svetlo. V stretnutí s Ježišom Kristom sa ukáže, čo sa stalo zo životných rozhodnutí, či išlo o cestu lásky alebo sebeckého uzatvárania sa do seba, či išlo o pravdu alebo lož. ***Pred zrakom Krista sa človeku a ľudstvu ujasní, kým je a čím sa stal. Súd je hodina pravdy a sudca nepotrebuje robiť nič, len byť.*** Zvonku neprichádza nijaké odsúdenie. Človek však zreteľne vidí popri dobrom ovocí svojho života aj dôsledky svojich vín.

Súd chápaný ako hodina pravdy, v ktorej padne každá neúprimnosť a každá maska navádza pocit hrôzy a zahanbenia. Ale zároveň umožňuje pravdivé sebazpoznanie a uvedomením si svojich vín a ich odsúdením sa môže človek stať tým, čím mal a chcel byť.

Posledný súd

Vzkriesenie všetkých mŕtvych „spravodlivých i nespravodlivých“ sa odohrá pri poslednom súde.

Posledný súd nastane vo chvíli slávneho Kristovho návratu. Iba Otec pozná tú hodinu a deň, len on rozhoduje o jeho príchode. Otec skrze svojho Syna Ježiša Krista vynesie svoj definitívny rozsudok nad celými dejinami.

Posledný súd ukáže, že Božia spravodlivosť víťazí nad všetkými nespravodlivosťami, ktorých sa dopustili jeho stvorenia a že Božia láska je silnejšia ako smrť.

Nebo, očistec, peklo

Tí, čo zomierajú v Božej milosti a v priateľstve s Bohom a sú dokonalé očistení, žijú naveky s Kristom. Sú podobní Bohu, vidia ho takého aký je. Tento *dokonalý život s Bohom, s anjelmi a všetkými blaženými naplnený láskou* nazývame **nebo**. Je to posledný cieľ človeka a splnenie jeho najhlbších túžob, je to stav vrcholnej a definitívnej blaženosti.

Tí, čo zomierajú v Božej milosti a v priateľstve s Bohom, ale nie sú dokonalé očistení, podstupujú po svojej smrti očisťovanie, aby dosiahli stav potrebný k tomu, aby vošli do nebeskej blaženosti. Toto konečné *očisťovanie vyvolených* nazýva Cirkev **očistec**. Cirkev odporúča zosnulých do Božieho milosrdenstva, vyzýva za nich modliť sa, obetuje za nich eucharistickú obeť, odporúča za zosnulých aj almužny, odpustky a kajúcne skutky.

Hlavný trest pekla spočíva v odlúčenosti od Boha, lebo jedine v ňom môže mať človek život a blaženosť, pre ktoré bol stvorený a po ktorých túži. Cirkev učí, že *kto zomiera v smrteľnom hriechu, ktorý neľutoval navždy sa odlúčil od Boha* vinou svojho slobodného rozhodnutia. Tento *trvalý stav odlúčenia od Boha* sa nazýva **peklo**.

DESAŤ PRIKÁZANÍ

„Učiteľ, čo dobré mám robiť, aby som mal večný život?“ Takto sa pýta mladík Ježiša. Odpoveď Ježiša znie: „Ak chceš vojsť do života **zachovávaj prikázania!** Nezabiješ! Nescudzoložíš! Nepokradneš! Nebudeš krivo svedčiť! Cti otca i matku!“

Ježiš prevzal desať prikázaní, ale zjavil silu Ducha, ktorý pôsobí v ich litere. Keď mu položia otázku: „**Ktoré prikázanie v Zákone je najväčšie?**“ Ježiš odpovedá: „**Milovať budeš Pána svojho Boha, celým svojim srdcom, celou svojou dušou, celou svojou myslou!** To je najväčšie a prvé prikázanie. Druhé je mu podobné: **Milovať budeš svojho bližného ako seba samého. Na týchto prikázaniach spočíva celý Zákon i Proroci.**“ Ide tu o dvojité a jediné prikázanie lásky k Bohu a blížnemu.

Dekalóg – desať slov – Boh zjavil svojmu ľudu na svätom vrchu. Sú nám odovzdané v knihe Exodus a v knihe Deuteronomium. Boh ich dal prostredníctvom Mojžiša na hore Sinaj. Mojžiš ich vyryl do dvoch tabúl, na prvej sú tri prikázania – láska k Bohu, na druhej je sedem prikázaní – láska k blížnemu. Dar desať prikázaní je súčasťou zmluvy, ktorú Boh uzavrel so svojim ľuďom

Dekalóg tvorí nedeliteľný celok. Prestúpiť jedno prikázanie znamená porušiť všetky ostatné. Nemožno si uctiť človeka a nevelebiť Boha. Nemožno sa klaňať Bohu a nemilovať všetkých ľudí. Ako môžeš hovoriť, že miluješ Boha, ktorého nevidíš, keď nemiluješ blížneho, ktorého vidíš.

Dekalog a prirodzený zákon.

Desatoro nás učí pravej ľudskosti človeka. **Pripomína podstatné povinnosti** a tým **nepriamo i základné práva**, ktoré sú vlastné prirodzenosti človeka. Desatoro je vynikajúcim vyjadrením prirodzeného zákona.

Božie prikázania poznávame

1. z Božieho zjavenia;
2. hlasom morálneho svedomia.

Božie prikázania sú v podstate **nemeniteľné a zaväzujú vždy a všade**. Nikto nemôže od nich dišpenzovať. Desať prikázaní vpísal Boh do srdca človeka. To, čo Boh prikazuje, umocňuje svojou milosťou.

PRVÉ PRIKÁZANIE

JA SOM PÁN BOH TVOJ, NEBUDEŠ MAŤ INÝCH BOHOV OKREM MŇA, ABY SI SA IM KLAŇAL

Ježiš zhrnul povinnosti človeka voči Bohu do slov „*Milovať budeš Pána, svojho Boha, celým svojím srdcom, celou svojou dušou a celou svojou myslou!*“ Mt 22,3). Prvá výzva a spravodlivá požiadavka Boha je, aby ho človek prijal a aby sa mu klaňal. Prvé z prikázaní obsahuje prikázanie viery, nádeje a lásky.

VIERA

Náš morálny život má svoj prameň vo viere v Boha, ktorý nám zjavuje svoju lásku. Našou povinnosťou je veriť v neho a vydávať o ňom svedectvo. Toto prikázanie od nás žiada, aby sme rozvážne a bedlivo pestovali a chránili svoju vieru a odvrhli všetko, čo je proti nej.

Prehrešenia proti viere

Dobrovoľné pochybovanie

Nedobrovoľné pochybovanie

Nevera – nedbanlivosť o zjavenú pravdu alebo dobrovoľné odmietnutie súhlasu s ňou.

Hereza – tvrdošijné popieranie po prijatí krstu nejakej pravdy viery.

Schizma – odmietnutie podriaďiť sa rímskemu pápežovi.

Apostáza – úplné odvrhnutie kresťanskej viery.

NÁDEJ

Človek nemôže na Božiu lásku plne odpovedať svojimi vlastnými silami. Musí dúfať, že Boh mu dá schopnosť opätovať jeho lásku a konať podľa prikázaní lásky. Je to dôveryplné očakávanie Božieho požehnania a oblažujúceho videnia Boha.

Hriechy proti nádeji

Zúfalstvo – človek prestáva dúfať, že dostane od Boha osobnú spásu, pomoc.

Opovážlivosť – človek preceňuje svoje schopnosti alebo sa opovážlivo spolieha na Božiu všemohúcnosť.

LÁSKA

Na Božiu lásku máme odpovedať úprimnou láskou, máme milovať Boha nadovšetko a všetky stvorenia pre neho a kvôli nemu.

Previnenia proti Božej láske

Lahostajnosť – neberie do úvahy Božiu lásku, popiera jej silu.

Nevďačnosť – zabúda odplácať sa za Božiu lásku svojou láskou.

Vlažnosť – je to váhanie, nedbanlivosť pri odpovedi na Božiu lásku.

Znechutenosť – duchovná lenivosť, zachádza do odporu proti Božiemu dobru.

Nenávisť – zlorečí Bohu.

Prejav našej lásky a klaňania sa Bohu: Na toto nás pripravuje čnosť nábožnosti

ADORÁCIA (klaňanie sa) je hlavným úkonom čnosti nábožnosti. Klaňať sa Bohu znamená uznávať ho za Boha, Stvoriteľa a Spasiteľa za Pána a vládcu nad všetkým čo jestvuje. Adorácia oslobodzuje človeka od uzavretia sa do seba, od otroctva hriechu a modloslužby sveta.

MODLITBA je povznesenie Ducha k Bohu. Modlitba je rozhovor človeka s Bohom, v ktorom vzdávame Bohu chvály a vďaky za dobrodenia, ktoré nám uštedruje, prosíme o jeho požehnanie, zároveň vyjadrujeme v nej aj svoju ľútosť nad tým, že sme ho častokrát urazili svojím konaním.

OBETA – Na znak vďačnosti a adorácie je správne prinášať Bohu obety. Pravou obetou je čin zameraný na dobro, vďaka ktorému môžeme byť blažení. Aby vonkajšia obeta bola pravá, musí byť prejavom duchovnej obety. Jediná pravá a dokonalá obeta je tá, ktorú priniesol Ježiš Kristus na kríži a my si ju sprítomňujeme účasťou na svätej omši.

PRISLÚBENIA A SĽUBY – Pri mnohých príležitostiach sa od kresťana vyžaduje, aby urobil prísľuby Bohu. Krst, birmovanie, manželstvo a sv. vysviacka ich vždy zahŕňajú. Aj z osobnej nábožnosti môže kresťan prisľúbiť Bohu určitý skutok – modlitbu, almužnu, púť a pod.. Vernosť prísľubeniám daným Bohu je prejavom našej úcty a lásky k Bohu. Sľub sa musí splniť (slobodné a uvážené prísľubenia dané Bohu). Sľubom zachovávať evanjeliové rady Cirkev priznáva príkladnú hodnotu.

Prvé prikázanie – previnenia voči nemu

POVERA je pochybený kult pravého Boha. Vybočenie z pravého náboženského čítania a úkonov. Kladie sa dôraz nie na vrúcnosť, na vnútro, ale na čas v ktorom sa treba modliť, na miesto, na spôsob. Kladie väčší dôraz na matériu alebo sa uctieva pravý Boh, ale falošným spôsobom: falošné zázraky, zjavenia.

MODLOSLUŽBA – Prvé prikázanie odsudzuje mnohobožstvo (polyteizmus): viera vo viacerých Bohov, alebo uctievanie modiel zo zlata alebo striebra ako

Bohov. Moderné prejavy modloslužby spočívajú v zbožstvení toho, čo nie je Boh, teda stvorenia: napr. bôžikovia, zlí duchovia (satanizmus), moc, rozkoš, rasu predkov, štát, peniaze. („Nemôžete slúžiť aj Bohu aj mamone.“)

VEŠTENIE A MÁGIA – Boh môže zjaviť budúcnosť prorokom alebo iným svätým. Správny postoj kresťana je, že s dôverou sa odovzdáva do rúk Prozreteľnosti, zrieka sa každej nezdravej zvedavosti. Poznáme rôzne druhy veštenia, ktorými chce človek spoznať budúcnosť napr. *astrológia*: z postavenia hviezd, *chiromantia*: veštenie z ruky, *snárstvo*: pomocou snov, *kryštalománia*: pomocou kryštálov alebo pohára či vody, *gemantia*: pomocou kamienkov, prútikov, olova, *sortilegium*: kockami, kartami. Pri veštení sa človek uchýľuje k zlým duchom, vyvoláva zlých duchov.

Mágia – Človek si chce podmaniť skryté mocnosti, aby ich postavil do svojej služby a dosiahol nadprirodzenú moc nad blížnym. Tieto praktiky sú ešte odsúdeniahodnejšie, keď sú spojené s úmyslom škodiť druhému.

NEÚCTA VOČI BOHU

Pokúšanie Boha – Človek pokúša Boha slovom alebo skutkom. Podrobuje skúške jeho dobrotu a všemohúcnosť. Satan pokúšal Boha, aby sa vrhol z chrámu. Ježiš mu hovorí: „*Nebudeš pokúšať Pána, svojho Boha.*“

Svätokrádež spočíva v znesväcovaní sviatosti a iných liturgických úkonov. Tiež osôb, predmetov, miest, ktoré sú zasvätené Bohu.

Svätokupectvo (Simónia) je kupovanie alebo predávanie duchovných skutočností.

ATEIZMUS – Poznáme rôzne formy ateizmu.

Praktický materializmus obmedzuje potreby človeka len na priestor a čas.

Ateistický humanizmus sa mylne domnieva, že človek si je sám sebe cieľom, jediným tvorcom a správcom svojich dejín.

Iné formy – Ateizmus hlása ekonomické a sociálne oslobodenie človeka, ktorému vraj náboženstvo prekáža svojou povahou, lebo vzbudzuje v človeku nádej na klamlivý budúci život a tým ho odvracia od budovania spoločnosti. Ateizmus odmieta alebo popiera jestvovanie Boha. Na vzniku a šírení ateizmu majú niekedy podiel aj veriaci.

AGNOSTICIZMUS má tiež viacero foriem. Na jednej strane agnostik pripúšťa existenciu Boha, akej si transcendentnej bytosti, ktorá sa však nemôže zjaviť a nemôžeme o nej nič povedať. V iných prípadoch sa nevyslovuje o existencii Boha, nemôže ju dokázať, ba ani potvrdiť alebo poprieť.

Neurobíš si kresanú modlu

Boží príkaz zakazoval akékoľvek zobrazovanie Boha ľudskou rukou. A predsa už v Starom zákone Boh dovolil zhotovovať obrazy, ako symboly napr. medený had, archa zmluvy. Koncil v Nicei r. 787 odôvodnil uctievanie obrazov Ježiša Krista, ale aj Bohorodičky, anjelov a všetkých svätých. Kto uctieva obraz, uctieva osobu, ktorá je na ňom namaľovaná.

DRUHÉ PRIKÁZANIE

NEVEZMEŠ MENO BOŽIE NADARMO

Druhé prikázanie prikazuje **mať v úcte Pánovo meno**.

Boh zjavuje svoje meno tým, ktorí v neho veria. Dar mena patrí do oblasti dôvery a intimitnosti.

Pánovo meno je sväté. Preto ho človek nesmie zneužívať. Úcta voči Božiemu menu vyjadruje úctu, ktorá patrí samému Bohu.

Veriaci má svedčiť o Pánovom mene tým, že bez strachu vyznáva svoju vieru.

Druhé prikázanie zakazuje zneužívanie Božieho mena, mena Ježiša Krista, Panny Márie a všetkých svätých.

Prisľúbenia dané inému v Božom mene zaväzujú Božiu česť, vernosť, pravdivosť a autoritu. Spreneveriť sa im znamená zneužiť Božie meno a istým spôsobom robiť z Boha luhára.

Rúhanie je priamo proti druhému prikázaniu. Voči Bohu sa vyslovujú navonok alebo vnútorne – slová nenávisť, výčitky a provokácie, o Bohu sa hovorí zle, chýba k nemu úcta v reči. Zákaz rúhania sa vzťahuje i na slová proti Kristovej Cirkvi, proti svätým alebo proti posvätným veciam.

Preklínanie je neúctivosťou voči Pánovi. Vkladá sa do neho Božie meno bez úmyslu rúhať sa. Zakazuje sa aj používanie Božieho mena pri mágii.

Krivá prisaha – Druhé prikázanie ju zakazuje. Prisahať znamená brať Boha za svedka toho, čo tvrdíme, znamená dovoliť sa Božej pravdovravnosti ako záruky svojej vlastnej pravdovravnosti. Odmietnuť krivú prisahu je povinnosťou voči Bohu. Krivá prisaha volá Boha, aby dosvedčal lož. Prisahu, t.j. vzývanie Božieho mena za svedka pravdy, možno zložiť iba na základe pravdy, rozvážnosti a spravodlivosti

Kresťanské meno

Pri krste Pánovo meno posväcuje človeka a kresťan dostáva svoje meno v Cirkvi. Rodičia, krstní rodičia a farár majú dbať na to, aby sa nedávalo meno, ktoré je cudzie kresťanskému zmýšľaniu.

Boh volá každého po mene. Meno každého človeka je posvätné. Vyžaduje úctu na znak dôstojnosti toho, kto ho má.

TRETIE PRIKÁZANIE

SPOMNI, ABY SI DEŇ SVIATOČNÝ SVÄTIL

Sobotný deň

Tretie prikázanie Desatora pripomína posvätnosť soboty. *„Siedmy deň je Pánova svätá sobota, deň odpočinku.“*

- Stvorenie – Za 6 dní Pán utvoril nebo a zem, v siedmy deň odpočíval.
- Pánov deň je aj pamiatka vyslobodenia Izraela z egyptského otroctva.
- Sobota je pre Pána, je úplne vyhradená na chválu Boha.
- Božie konanie je vzorom pre ľudské konanie a ak Boh odpočíval v siedmy deň aj človek má prestať pracovať a nechať aj iných, aby si oddýchli.
- Sobota je deň protestu proti otroctvu práce a kultu peňazí.
- Evanjelium opisuje udalosti keď Ježiš je obvinený, že porušuje zákon o sobote. Ježiš však nikdy nenarúša posvätnosť tohto dňa. Dáva mu autentický výklad: *„Sobota bola ustanovená pre človeka a nie človek pre sobotu.“*

Deň Pána

- Deň zmŕtvychvstania – nové stvorenie. Ježiš vstal z mŕtvych prvého dňa v týždni.
- Nedeľa sa zreteľne líši od soboty, pre kresťanov nahrádza jej obradný predpis.
- Slávením nedele sa zachováva morálny predpis prirodzene vpísaný do ľudského srdca, ktorým sa prikazuje vonkajší kult Boha na znak spoločného dobrodenia.

Nedeľná Eucharistia

Nedeľné slávenie Pánovho dňa a Pánovej Eucharistie je stredobodom života Cirkvi. Nedeľa sa má zachovávať v celej Cirkvi ako prvotný prikázaný sviatok.

Farnosť je určité spoločenstvo veriacich natrvalo ustanovené v partikulárnej Cirkvi. Je miestom, kde všetci veriaci môžu byť zhromaždení na slávenie nedeľnej Eucharistie. Farnosť uvádza kresťanský ľud do riadneho – liturgického života.

Nedeľná povinnosť

Cirkevné prikázanie určuje a spresňuje Pánov zákon: *„V nedeľu a v iné prikázané sviatky sú veriaci povinní zúčastniť sa na omši.“*

Ospravedlnenie z neúčasti na sv. omši musí mať vážny dôvod napr. choroba, starostlivosť o dočiatá.

Účasť na spoločnom slávení nedeľnej Eucharistie je svedectvom príslušnosti Kristovi a jeho Cirkvi a vernosti voči nim.

Nedeľa: Deň milosti a odpočinku od práce

Ustanovenie Pánovho dňa prispieva k tomu, aby všetci mali dostatočný odpočinok a voľný čas, ktorý by im umožnil pestovať rodinný, kultúrny, spoločenský a náboženský život.

V Pánov deň je povinnosť zdržiavať sa vykonávania prác, ktoré sú na prekážku povinnému Božiemu kultu.

Kresťania majú svätiť nedeľu aj tým, že svojej rodine a svojim blízkym venujú čas a starostlivosť, ktoré im ťažko môžu venovať v iných dňoch týždňa.

Nedeľa je dňom premýšľania, ticha, vzdelávania sa a meditácie, čo všetko prospieva rastu vnútorného a kresťanského života.

Nedeľa a prikázané sviatky majú byť zákonom uznané za sviatočné dni.

ŠTVRTÉ PRIKÁZANIE

CTI OTCA SVOJHO A MATKU SVOJU

Štvrtým prikázaním sa začína druhá tabuľa zákona.

Boh chcel, aby sme si po ňom ctili svojich rodičov, ktorým vďačíme za život a ktorí nám odovzdali poznanie Boha.

V kladnej forme toto prikázanie vyjadruje povinnosti, ktoré treba plniť. Zachovávanie tohto prikázania prináša spolu s duchovným ovocím aj časné ovocie pokoja a blahobytu.

Rodina v Božom pláne

Muž a žena spojení v manželstve tvoria spolu so svojimi deťmi rodinu. Základné zriadenie jej dal Boh. Pre spoločné dobro členov rodiny sú v nej rozmanité zodpovednosti, práva a povinnosti.

Kresťanská rodina je spoločenstvom viery, nádeje a lásky – „*domáca cirkev*“. Je osobitným prejavom a uskutočnením cirkevného spoločenstva.

Rodina a spoločnosť

Rodina je prvotná bunka spoločenského života. Rodina je spoločenstvo v ktorom si už od detstva možno osvojovať morálne hodnoty, začať uctievať Boha a správne užívať slobodu. Rodinný život je uvádzaním do života spoločnosti.

Rodina má žiť tak, aby sa jej členovia naučili starať sa o mladých i starých, o choré alebo telesne či mentálne postihnuté osoby a o chudobných a ujímať sa ich.

Rodinu treba podporovať a chrániť primeranými sociálnymi opatreniami. Občianska moc si má pokladať za vážnu povinnosť uznať, chrániť a podporovať pravú povahu rodiny, bedliť nad verejnou mravnosťou a napomáhať rodinné blaho.

Politické spoločenstvo má povinnosť vážiť si rodinu, pomáhať a zabezpečiť najmä:

- slobodu založiť si rodinu, mať deti, vychovávať ich v zhode s evanjeliom;
- ochranu stálosti manželského záväzku;
- slobodu vyznávať svoju vieru;
- právo na súkromné vlastníctvo, prácu, bývanie;
- právo na lekársku starostlivosť, rodinné prídavky, opateru starých;
- ochranu bezpečnosti a zdravia;
- slobodu vytvárať s inými rodinami združenia.

Povinnosti členov rodiny

Povinnosti detí

Úcta detí k rodičom sa prejavuje týmito spôsobmi:

- vďačnosť;
- pravá ochota a poslušnosť;
- zodpovednosť voči rodičom – poskytovať im hmotnú a morálnu pomoc v rokoch staroby, choroby, opustenosti a núdze.

Povinnosti rodičov

Výchovná úloha rodičov:

- rešpektovať deti ako ľudské osoby;
- výchova k cnostiam, učiť – odriekaniu, zdravému úsudku, sebaovládaniu, vyvarovať ich nebezpečenstiev a nemravnosti;
- evanjelizovať svoje deti – vychovávať ich k viere;
- postarať sa o ich hmotné a duchovné potreby;
- právo vybrať pre ne školu, ktorá zodpovedá ich vlastnému presvedčeniu.

Keď sa deti stanú dospelými, majú povinnosť a právo zvoliť si svoje povolanie a svoj životný stav. Od rodičov si majú vyžiadať a ochotne prijať mienku a radu.

Rodičia majú dbať na to, aby nenútili svoje deti ani pri voľbe povolania, ani pri voľbe manžela či manželky.

Rodina a Božie kráľovstvo

Prvotným povolaním kresťana je nasledovať Ježiša Krista.

Stať sa Ježišovým učeníkom znamená prijať pozvanie patriť do Božej rodiny.

Rodina je dodávateľ kňazských a rehoľných povolaní.

Štvrté prikázanie – predstavitelia moci v občianskej spoločnosti

Povinnosti občianskych predstaviteľov moci:

- vykonávať moc ako službu;
- ukázať správnu stupnicu hodnôt;
- múdro vykonávať distributívnu spravodlivosť – potreby a prínos každého;
- povinne rešpektovať základné práva ľudskej osoby.

Povinnosti občanov:

- prispievať k dobru spoločnosti v duchu pravdy, spravodlivosti, solidarity a slobody,
- podriadenosť autorite – platiť dane, uplatňovať volebné právo a brániť krajinu.

Bohatšie krajiny majú prijať cudzincov hľadajúcich bezpečnosť a prostriedky na živobytie.

Pristáhovalec je povinný rešpektovať hmotné a duchovné dedičstvo krajiny, ktorá ho prijala, poslúchať jej zákony a prispievať na jej náklady.

Odopretie poslušnosti občianskym autoritám je dovolené vtedy, ak sú predpisy občianskych autorít:

- v rozpore s požiadavkami morálneho poriadku;
- v rozpore so základnými ľudskými právami;
- v rozpore s učením evanjelia.

Odboj proti útlaku politickej moci je možný za splnenie týchto podmienok:

1. keď sa isto, závažne a dlhý čas porušujú základné ľudské práva;
2. keď sa vyčerpali všetky ostatné prostriedky;
3. keď sa tým nevyvolajú ešte horšie neporiadky;
4. keď je oprávnená nádej na úspech;
5. keď nie je možné rozumne predvídať lepšie riešenie.

Politické spoločenstvo a Cirkev

Cirkev nesplýva s politickým spoločenstvom.

Cirkev je znamenie a ochrana nadprirodzeného charakteru ľudskej osoby.

Cirkev má právo vynášať morálny úsudok, aj o veciach v politickej oblasti, ak to vyžadujú základné práva osoby alebo spása duši.

PIATE PRIKÁZANIE NEZABIJEŠ

Ľudský život je posvätný – Boh je Pánom života od začiatku až dokonca.

Človek má v sebe hnev a žiadostivosť – následok prvotného hriechu.

Prvé porušenie tohto prikázania – Kain zabíja svojho brata Ábela.

Sväté písmo píše: „Nezabiješ nevinného ani spravodlivého.“ (Ex 23,7)

Úmyselná vražda závažne protirečí dôstojnosti ľudskej bytosti. Zákon ju zakazuje a má všeobecnú platnosť, zaväzuje všetkých a každého, vždy a všade.

OPRÁVNENÁ OBRANA

Láska k sebe samému je základný princíp morálnosti. Každý má právo na život. Kto bráni svoj život nie je vinný z vraždy.

Oprávnená obrana môže byť nielen právo, ale aj vážna povinnosť, pre toho, kto je zodpovedný za život iných. (Obrana spoločného dobra)

Verejná moc má právo a povinnosť potrestať vinníka zločinu. Trest má dvojaký cieľ:

1. napraviť neporiadok spôsobený previnením;
2. liečebný cieľ – má prispieť k náprave vinníka.

Trest smrti – len ak je to jediná možná cesta na účinnú obranu ľudských životov pred nespravodlivým útočníkom.

ÚMYSELNÁ VRAŽDA

Úmyselná vražda je do neba volajúci hriech – priama úmyselná vražda.

Piate prikázanie zakazuje robiť niečo s úmyslom nepriamo spôsobiť smrť nejakej osoby. (Napr. vystaviť niekoho nebezpečenstvu smrti, odmietnuť pomoc osobe v nebezpečenstve)

Za neúmyselnú vraždu nie je človek morálne zodpovedný.

POTRAT

Ľudský život treba absolútne chrániť a rešpektovať už od chvíle počatia. Cirkev už od prvého storočia učila, že každý vyvolaný potrat je morálne zlo. To učenie sa nezmenilo.

Priamy potrat – chcený ako cieľ a prostriedok, závažne protirečí morálnemu zákonu. Formálna (vedomá a dobrovoľná a nie iba materiálna) spolupráca pri potrate je ťažký hriech – exkomunikácia.

Nepriamy potrat – nechcený, ak je ohrozený život matky (nepriamy efekt) je dovolený!

EUTANÁZIA

Priama eutanázia je to usmrtenie telesne alebo mentálne postihnutých, chorých alebo umierajúcich ľudí. Je morálne neprijateľná.

Priama eutanázia môže byť: **1. aktívna** – podanie smrtiacej látky; **2. pasívna** – zanedbanie základnej zdravotníckej starostlivosti.

Nepriama eutanázia – podanie liekov na utíšenie bolesti, aj s tým, že skráti ľudský život, ak smrť nie je chcená ani ako cieľ ani ako prostriedok. Je morálne prijateľná.

SAMOVRAŽDA

Boh darca života a zvrchovaný Pán. Naša povinnosť je prijímať život s vďačnosťou a chrániť ho na Božiu česť a spásu svojej duše. Človek je správca nie vlastník života. Nemôže s ním voľne nakladať.

Samovražda protirečí tomu, aby si človek zachoval a udržal svoj život. Niekedy nadobúda závažnosť pohoršenia. Psychické poruchy, úzkosť, veľký strach znižujú zodpovednosť samovraha.

Iné druhy porušovania tohoto prikázania:

- **pohoršenie** – privádza druhého k páchaniu zla, spôsobuje duchovnú smrť blížneho, osobitnú závažnosť nadobúda vzhľadom na autoritu;
- **poškodzovanie zdravia** – nezabezpečenie základných materiálnych potrieb, kult tela, alkohol, tabak, drogy, lieky i jedlo – nemierne užívanie;
- **únosy a odvedenie rukojemníkov;**
- **terorizmus, mučenie;**
- **priamo chcené amputácie, mrzačenie, sterilizácie;**
- **vedecký výskum, ktorý nerešpektuje dôstojnosť ľudskej osoby.**

Piate prikázanie: zachovanie mieru

Mier

Mier je pokoj srdca. Narušenie pokoja v srdci spôsobuje hnev a nenávisť.

Hnev je túžba po pomste. Túžiť po pomste, aby sa spôsobilo zlo tomu, koho treba potrestať, je nedovolené. Chvályhodné je ale uložiť zadostučinenie.

Nenávisť protirečí láske. Človek vedome a dobrovoľne chce zlo blížnemu.

Ježiš hovorí: „*Ale ja vám hovorím, milujte svojich nepriateľov a modlite sa za tých, čo vás prenasledujú, aby ste boli synmi svojho otca, ktorý je na nebesiach.*“

Mier si vyžaduje rešpektovanie ľudského života. Nespočíva iba v tom, že nie je vojna, ale zahŕňa ochranu osobného vlastníctva, slobodnú komunikáciu, rešpektovanie dôstojnosti osôb a národov.

Mier je „*pokoj poriadku*“, dielo spravodlivosti, dôsledok lásky. Pozemský mier je obraz a ovocie Kristovho pokoja.

Vojna

Piate prikázanie zakazuje úmyselné ničenie ľudského života. Každý občan a každý vládny činiteľ je povinný pričiniť sa o to, aby sa vyhlo vojnám. Dovoľená jedine oprávnená obrana vojenskou silou – obranná vojna.

Podmienky oprávnenej obrany vojenskou silou:

1. aby škoda spôsobená útočníkom národu bola trvalá, ťažká a istá;
2. všetky ostatné prostriedky sa ukázali neúčinné;
3. seriózne podmienky na úspech;
4. použitie zbraní, aby neprineslo väčšie zlo a neporiadky, ako je zlo, ktoré sa má odstrániť.

Verejná moc má potom právo i povinnosť uložiť občanom povinnosti potrebné **na národnú obranu**. Počas ozbrojených konfliktov zostáva stále platný morálny zákon. Treba rešpektovať nebojujúcich, ranených vojakov a zajatcov – ľudský s nimi zaobchádzať.

Genocídy – ťažké previnenia – bez váhania ich potrebné odsúdiť.

Hromadenie zbraní je prostriedok na zabezpečenie mieru medzi národmi. Preteky v zbrojení nezabezpečujú mier, nadmerné zbrojenie rozmnožuje príčiny konfliktov a zvyšuje riziko ich šírenia.

ŠIESTE PRIKÁZANIE NEZOSMILNÍŠ

Boh je láska – z lásky Boh stvoril človeka **na svoj obraz** – muža a ženu ich stvoril – povolal ich k vzájomnej láske a dal im prikáz: „**Plodte a množte sa.**“ Uskutočňuje sa to skrze **sexualitu**.

Sexualita má vplyv na všetky stránky ľudskej osoby v jednote jej tela a duše:

- na citovosť;
- na schopnosť milovať a plodiť;
- na schopnosť nadväzovať spoločenské vzťahy s druhými.

Muž a žena majú rovnakú dôstojnosť, ale sú aj rozdielni.

ČISTOTA:

- znamená úspešnú integráciu sexuality do ľudskej osoby;

- zahŕňa mravnú neporušenosť osoby a úplnosť daru;
- predpokladá naučiť sa **sebaovládaniu**;
- predpokladá používať prostriedky, aby človek odolal pokušeniam – askéza, modlitba, sebaopoznanie;
- čnosť čistoty podlieha čnosti miernosti.

Sebaovládanie je dlhotrvajúca snaha. Sebaovládanie je zamerané na **sebadarovanie**.

Rozličné formy čistoty:

1. manželská čistota;
2. vdovská čistota;
3. panenská čistota.

Snúbenci zachovávajú čistotu v zdržanlivosti.

Previnenia proti čistote

Chlipnosť je nezriadená túžba po pohlavnej rozkoši, alebo nezriadený pôžitok z nej.

Onánia (masturbácia) je úmyselné dráždenie pohlavných orgánov s cieľom vyvolať pohlavnú rozkoš.

Smilstvo je telesné spojenie slobodného muža so slobodnou ženou, teda mimo manželstva.

Pornografia sú skutočné alebo predstierané úkony, ktoré sa oddeľujú od partnerov a ich intimity, aby sa zámerne ukazovali iným osobám.

Prostitúcia uráža dôstojnosť osoby, ktorá sa znižuje na predmet pohlavnej rozkoše, ktorú poskytuje.

Znásilnenie je násilné vniknutie do pohlavnej intimity nejakej osoby. Je proti spravodlivosti a láske.

Čistota a homosexualita

Homosexualita označuje vzťahy medzi osobami rovnakého pohlavia. Homosexuálne vzťahy sú proti prirodzenému zákonu – pohlavný úkon zatvárajú pred darom života. Homosexualita je u mnohých choroba. Postoj veriaceho človeka – neodsudzovať ich, ale tiež neschvaľovať to. Aj homosexuáli sú povolaní žiť v čistote.

MANŽELSKÁ LÁSKA

Sexualita je zameraná na manželskú lásku muža a ženy. Úkony, ktorými sa manželia intímne a čisto medzi sebou spájajú sú čestné a dôstojné a ak sa konajú spôsobom skutočne ľudským, vyjadrujú a napomáhajú vzájomne darovanie sa, ktorým sa navzájom radostne a vďačne obohacujú. Sexualita je prameň radosti a potešenia.

Spojením manželov sa uskutočňuje **dvojaký cieľ manželstva: dobro samých manželov a odovzdanie života.**

Manželská láska muža a ženy je postavená na dvojitej požiadavke **vernosti a plodnosti.**

Manželská vernosť

Manželstvo je založené na manželskej zmluve, čiže na neodvolateľnom osobnom súhlase. Manželia sa definitívne dávajú jeden druhému. Nie sú viac dvaja, ale tvoria jedno telo. Zmluva, ktorú manželia uzavreli slobodne, im ukladá povinnosť zachovať ju jedinú a nerozlučiteľnú: „**Čo Boh spojil, nech človek nerozlučuje.**“ Vernosť vyjadruje stálosť v dodržiavaní daného slova.

Plodnosť manželstva

Plodnosť je dar, je jedným z cieľov manželstva, lebo manželská láska prirodzene smeruje k tomu, aby bola plodná. Cirkev učí, že každý manželský úkon ma zostať sám v sebe otvorený na plodenie ľudského života.

Kresťania majú **plniť svoju úlohu** s ľudskou a kresťanskou **zodpovednosťou**. Osobitný aspekt tejto zodpovednosti sa týka regulácie plodenia. Z oprávnených dôvodov manželia môžu chcieť oddialiť časovým odstupom plodenie svojich detí.

Samotná príroda dáva možnosť rozumného regulovania tým, že stanovila zákonitosť „prirodzených rytmov“. Prirodzená neplodnosť ženy v určitých dňoch časového mesačného cyklu dáva každej žene po predchádzajúcich poradách so svedomitým lekárom možnosť kontrolovať počet detí. **Nesmie však použiť antikoncepčné prostriedky.** Môže použiť liečebné prostriedky proti chorobám organizmu, ktoré ako nepriamy efekt prinášajú nemožnosť počatia.

DIEŤA AKO DAR

Sväté písmo a tradičná prax Cirkvi vidia v mnohodesných rodinách znak Božieho požehnania a veľkodušnosti rodičov. Veľké je utrpenie tých manželských párov, ktoré zistia, že sú neplodné. Treba napomáhať výskumom, ktoré sa zameriavajú na zníženie ľudskej neplodnosti, pod podmienkou, že sa postavia do služieb ľudskej osoby.

Techniky, ktoré vylučujú spoločné rodičovstvo zásahom osoby, ktorá nepatrí k manželskej dvojici (darovanie spermy alebo vaječnej bunky, prepožičanie maternice), sú závažne nemorálne.

Tieto techniky (heterológna inseminácia a heterológne umelé oplodnenie, t. j. od iného darcu) porušujú právo dieťaťa narodiť sa z otca a matky, ktorých pozná a ktorí sú medzi sebou spojení v manželstve.

Dieťa to nie je dlh, na ktorý možno mať nárok, ale dar. Evanjelium ukazuje, že fyzická neplodnosť nie je zlom absolútnym.

Manželia, ktorí trpia neplodnosťou majú sa spojiť s Pánovým krížom, prameňom každej duchovnej plodnosti.

Môžu prejaviť svoju veľkodušnosť adopciou opustených detí alebo môžu vykonávať náročné služby v prospech blížneho.

Previnenia proti dôstojnosti manželstva

Cudzoložstvo je manželská nevera. Nastáva vtedy, keď dvaja partneri, z ktorých je aspoň jeden sobášeny, nadviažu medzi sebou pohlavný styk, hoci aj chvíľkový.

Cudzoložstvo je nespravodlivosť. Kto sa ho dopúšťa, nedodríava svoje záväzky a tým ohrozuje ustanovenie manželstva.

Rozvod

Medzi pokrstenými „platne uzavreté a manželským úkonom zavŕšené manželstvo nemôže byť rozviazané nijakou ľudskou mocou a z nijakého dôvodu iba smrťou.“

Odluka manželov, pri ktorej však pretrváva manželský zväzok môže byť oprávnená v niektorých prípadoch.

Dôvody manželskej odluky

1. Cudzoložstvo partnera a neopustenie tohto previnenia.
2. Ak niektorý z manželov vytvára veľké nebezpečenstvo pre dušu alebo telo druhého partnera alebo detí, alebo veľmi sťažuje spoločný život.

Rozvod je ťažké previnenie proti prirodzenému zákonu. Potupuje zmluvu, ktorú manželia slobodne uzavreli, že budú žiť spolu až do smrti. Rozvod vnáša neporiadok do rodinnej bunky i do spoločnosti. Prináša vážne škody pre manželského partnera, ktorý ostáva opustený i pre deti, ktoré hlboko zraňuje, berie im jedného rodiča.

Iné previnenia proti dôstojnosti manželstva

Polygamia (mnohoženstvo) nie je v zhode s morálnym zákonom. Manželstvo je výlučné, nikto tretí do neho nemá zasahovať, týka sa jednej ženy a jedného muža.

Krvismilstvo (incest) je intímny styk medzi pokrvnými príbuznými v takom stupni, ktorý im nedovoľuje uzavrieť manželstvo. K incestu môžeme priradiť pohlavné zneužívanie páchané dospelými na deťoch alebo na dospelujúcich zverených ich opatere (pedofília).

Voľný zväzok (voľná láska) nastáva vtedy, keď muž a žena odmietajú dať právnu a verejnú formu vzťahu, ktorý zahŕňa v sebe sexuálnu intímnosť. Môžeme tu zahrnúť rozličné situácie: konkubinát, odmietanie manželstva ako takého, či neschopnosť zaviazat sa dlhodobými záväzkami. Pohlavný úkon má mať miesto jedine v manželstve. Dnes sa mnohí dovoľávajú akéhosi „práva na skúšku“ vtedy,

keď jestvuje úmysel uzavrieť manželstvo. Ľudská láska nepripúšťa skúšku. Vyžaduje úplne a definitívne vzájomné darovanie sa osôb.

SIEDME PRIKÁZANIE NEPOKRADNEŠ

Všeobecne určenie dobier a súkromné vlastníctvo

Boh dal zem s jej zdrojmi do spoločného spravovania ľudstvu. Ľudia sa majú starať o zem, zveľaďovať ju prácou a radowať sa z jej plodov. Stvorené dobrá sú určené celému ľudskému pokoleniu.

Každý člen ľudstva má **právo na súkromné vlastníctvo**, aby sa postaral o svoje základné potreby a o potreby tých, ktorých má na starosti

Veci, ktoré človek vlastní má však považovať nielen za svoje, ale aj za spoločné a to v tom zmysle, aby mohli byť na osov nielen jemu, ale aj iným.

Rešpektovanie ľudí a ich vlastníctva

Vzťah k materiálnym hodnotám sa má riadiť trojakými čnosťami:

- čnosť miernosti – aby sa miernila pripútanosť k dobrám tohto sveta;
- čnosť spravodlivosti – dať každému čo mu patrí;
- čnosť solidárnosti – mať súcit s potrebami iných.

Rešpektovanie cudzieho vlastníctva

Siedme prikázanie zakazuje **krádež** – neoprávnené prisvojenie si cudzieho vlastníctva proti rozumnej vôli majiteľa. V stave naliehavej potreby prisvojenie si základných potrieb k živobytiu (ako jedlo, prístrešie, odev) nie je krádežou.

Iné previnenia:

- vedome si ponechanie požičanej veci alebo nájdeného predmetu;
- podvádžanie pri obchodovaní;
- platenie nespravodlivej mzdy;
- zvyšovanie cien, kde sa špekuluje s nevedomosťou alebo núdzou druhých;
- podplácanie;
- privlastnenie a súkromné používanie spoločného majetku nejakého podniku;
- zlé vykonané práce, daňový podvod, falšovanie šekov;
- úmyselné poškodzovanie súkromného alebo verejného majetku;
- nezabránenie škodám.

Sľuby treba plniť a zmluvy dôsledne zachovávať v takej miere v akej miere je prijatý záväzok morálne spravodlivý. Každú zmluvu je potrebné uzatvárať a dodržiavať s čestným úmyslom. Zmluvy podliehajú výmennej spravodlivosti.

Na základe výmennej spravodlivosti náprava spáchanej nespravodlivosti vyžaduje vrátenie odcudzeného dobra jeho majiteľovi.

Hazardné hry alebo stávky nie sú samy o sebe v rozpore so spravodlivosťou. Ak však pripravujú človeka o jeho základné potreby a potreby iných stávajú sa morálne neprípustnými.

Siedme prikázanie zakazuje všetko, čo vedie k zotročovaniu ľudí, k neuznaniu ich osobnej dôstojnosti, k ich kupovaniu, predávaniu alebo výmene, akoby boli tovarom.

Rešpektovanie neporušiteľnosti stvorenstva

Zvieratá sú Božie tvory. Boh zveril zvieratá do správy človekovi. Je teda oprávnené používať zvieratá na pokrm a zhotovovanie šatstva, udomáčniť ich, aby pomáhali človekovi pri jeho prácach.

Aj lekárske a vedecké pokusy na zvieratách sú morálne prijateľné ak zostávajú v rozumných medziach.

Nedôstojné človeka je zbytočne trápiť a márneť zvieratá, utrácať za ne veľké sumy peňazí. Zvieratá je potrebné mať veľmi rád, ale nepostaviť ich na roveň človeka.

Spravodlivé spôsoby nadobúdania majetku

1. Prvotné zaujatie
2. Nájdenie
3. Zveľadenie hodnôt
4. Práca
5. Premlčanie
6. Zmluvný spôsob získavania majetku – jednostranné a dvojstranné zmluvy

Sociálne učenie Cirkvi

Cirkev vynáša svoj morálny úsudok o ekonomických a sociálnych otázkach, keď to vyžadujú základné práva osoby alebo spása duší. Stará sa o spoločne časné dobro ľudí, lebo je zamerané na najvyššie dobro, náš posledný cieľ.

Ekonomická činnosť a sociálna spravodlivosť

Ekonomická činnosť sa má vykonávať v hraniciach morálneho poriadku podľa sociálnej spravodlivosti, aby dobrá, ktoré Boh stvoril pre všetkých, skutočne sa dostali ku všetkým podľa spravodlivosti a s príspevom lásky.

Ludská práca a jej hodnota závisí od samého človeka. On je jej pôvodca i cieľ. Prácou má človek účasť na diele stvorenia. Prácou si človek podmaňuje a pretvára zem a zabezpečuje potreby pre svoje živobytie i život svojich rodinných príslušníkov. Práca **je povinnosť** („Kto nechce pracovať, nech ani neje.“) **i právo**.

Právo na hospodárske podnikanie

Zodpovednosť štátu spočíva v tom, že má zaručiť istotu, aby robotník, takisto ako výrobca mohli používať ovocie svojej práce a boli tak podnecovaní vykonávať svoju prácu efektívne a statočne.

Prístup k práci a k zamestnaniu musí byť otvorený všetkým bez akejkoľvek nespravodlivej diskriminácie – mužom i ženám, zdravým i telesne či mentálne postihnutým atď.

Spravodlivá mzda je oprávnené ovocie práce. Odopierať ju alebo zdržiavať môže byť veľkou nespravodlivosťou.

Spravodlivosť a solidarita medzi národmi

Vo svete je nerovnosť zdrojov a ekonomických prostriedkov, a to vytvára priepasť medzi národmi. Na jednej strane sú vyspelé, bohaté národy, na strane druhej sú rozvojové, chudobné krajiny. Medzi národmi je nevyhnutná solidarita. Bohaté a vyspelé krajiny majú pomáhať chudobným a rozvojovým, aby sa aj oni prepracovali na vyššiu ekonomickú úroveň. Nie robíť si z nich dobrý zdroj ziskov s lacnou pracovnou silou.

Pri katastrofách rôzneho druhu je nevyhnutná priama pomoc. Je to prejav solidarity a lásky, ale aj záväzok spravodlivosti. Priama pomoc však nestačí. Je potrebné reformovať aj medzinárodné ekonomické a finančné inštitúcie, aby účinnejšie podporovali spravodlivé vzťahy s menej vyvinutými národmi.

Láska k chudobným

Dávať almužnu chudobným je svedectvom bratskej lásky. Je aj vykonaním spravodlivosti, ktorá sa páči Bohu. Boh žehná tých, ktorí pomáhajú chudobným a odmieta tých, čo sa od nich odvracajú.

Skutky milosrdenstva sú dobročinné skutky, ktorými pomáhame svojmu blížnemu v jeho telesných a duchovných potrebách.

Tí, ktorých tlačí bieda, sú predmetom uprednostňujúcej lásky Cirkvi. Ako v množstve ľudských bytostí bez chleba, bez strechy a bez stáleho miesta nepoznať Lazára, hladného žobráka v podobenstve? Ako nepočuť Ježiša: „Ani mne ste to neurobili?“

ÔSME PRIKÁZANIE NEPRERIEKNEŠ KRIVÉHO SVEDECTVA PROTI BLÍŽNEMU SVOJMU

Žiť v pravde

Boh je prameňom všetkej pravdy, jeho slovo i zákon sú pravda. My členovia jeho ľudu sme preto povolani žiť v pravde. Ježiš nám hovorí: „*Vaša reč nech je áno – áno, nie – nie.*“ Človek od prirodzenosti smeruje k pravde. Povinný je ju rešpektovať a dosvedčať, a to slovom a životom.

Pravdivosť (úprimnosť) je čnosť, ktorá spočíva v tom, že **človek je pravdivý vo svojich skutkoch a svojimi slovami hovorí pravdu.**

Nehovorenie pravdy vedie k nedôvere medzi ľuďmi. Pravdovravnosť zachováva správny smer medzi tým, čo treba povedať a tajomstvom, ktoré treba zachovať – čestnosť a diskrétnosť.

Vydať svedectvo v prospech pravdy

Kristus pred Pilátom povedal: „*Prišiel som na svet, aby som vydal svedectvo v prospech pravdy.*“

Kresťan sa nemá hanbiť za svedectvo v prospech nášho Pána, má konať ako svedok evanjelia a záväzkov, ktoré z toho plynú. Jeho svedectvo spočíva v odovzdávaní viery, slovami a skutkami.

Mučeníctvo je najvyššie svedectvo o pravde viery, siaha až po smrť.

Prevenenia proti pravde

1. **Falošné svedectvo a krivá prisaha** – nejaké tvrdenie vyjadrené pred súdom, ktoré je v rozpore s pravdou.
2. **Nerovzvážne posudzovanie** – bez dostatočného dôkazu, hoci len mlčky niekto pripúšťa ako pravdivú nejakú morálnu chybu blížneho.
3. **Ohováranie** – bez objektívneho platného dôvodu odhaľovanie chýb a prevenení blížneho osobám, ktoré o nich nevedia.
4. **Osočovanie** – zveličovanie chýb iných alebo hovorenie nepravdy o inom. Ohováranie a osočovanie ničia dobré meno a česť blížneho.
5. **Lichotenie a pochlebovanie alebo povoľnosť** – keď človek svojim správaním povzbudzuje a utvrdzuje druhého v jeho zlých skutkoch a v jeho skazenom živote.
6. **Chvastanie alebo vystatovanie**
7. **Lož** – nepravdivý výrok vyslovený s úmyslom klamať. Je to najpriamejšie prevenenie proti pravde.

Závažnosť ľži sa posudzuje:

- a) podľa povahy pravdy, ktorú deformuje;
- b) podľa okolnosti;
- c) podľa úmyslu toho, kto sa jej dopúšťa;
- d) podľa škôd, ktoré utrpeli tí, čo sú jej obeťou.

Každé previnenie proti spravodlivosti a pravde ukladá pôvodcovi previnenia povinnosť nápravy, a to aj vtedy, keď sa mu to odpustilo. Ak nie je možné napraviť krivdu verejne, treba to urobiť tajne. Odškodnenie – morálne aj materiálne – zaväzuje vo svedomí.

Rešpektovanie pravdy

Právo na komunikovanie pravdy nie je absolútne. Dobro a bezpečnosť blížneho, rešpektovanie súkromného života a spoločné dobro sú dostatočné dôvody, aby sa mlčalo o tom, čo sa nemá vedieť alebo sa použila **diskrétnosť** v reči.

Spovedné tajomstvo je posvätné a pod nijakou zámienkou sa nemôže prezradiť.

Úradné tajomstvá sa majú zachovávať okrem výnimočných prípadov, ak by boli spôsobené niekomu veľké škody. Každý má zachovávať náležitú zdržanlivosť, pokiaľ ide o súkromný život ľudí.

Používanie spoločenských komunikačných prostriedkov

Spoločenské komunikačné prostriedky podávajú informácie, šíria kultúru a výchovu. Informácia pomocou masmédií je v službe spoločného dobra. Spoločnosť má právo na informácie, ktoré sa zakladajú na pravde, slobode, spravodlivosti a solidarite.

Informácia v médiách má byť a) *pravdivá*, b) *úplná*, c) *slušná* d) *primeraná*.

Tí, čo sú zodpovední za tlač majú pri šírení informácii povinnosť slúžiť pravde a nenarúšať lásku. Občianska moc má nad tým bdiieť. Nič nemôže ospravedlniť uchýľovanie sa k falošným informáciám s cieľom manipulovať verejnú mienku pomocou masmédií.

Pravda, krása, posvätné umenie

Konanie dobra sprevádza ako odmena duchovná radosť a mravná krása. Aj pravda prináša radosť a duchovnú krásu. Pravda je krásna sama v sebe. Pravda nemusí byť vyjadrená len slovom, ale aj krásou umeleckých diel.

Umenie je forma ľudského vyjadrovania. Vzniká z talentu darovaného Stvoriteľom a z úsilia samého človeka. Spája poznanie so zručnosťou, pravde dáva formu v reči prístupnej zraku alebo sluchu.

Posvätné umenie je pravdivé a krásne, keď vo viere oslavuje Boha alebo vyjadruje duchovnú krásu Panny Márie, anjelov a svätých. Pravé posvätné umenie privádza človeka k adorácii, k modlitbe a k láske k Bohu.

DEVIATE PRIKÁZANIE

NEPOŽIADAŠ MANŽELKU BLÍŽNEHO SVOJHO

Deviate prikázanie zakazuje **telesnú žiadostivosť**. Žiadostivosť je každá silná forma ľudskej túžby. Žiadostivosť pochádza z neposlušnosti prvotného hriechu. V samom človeku jestvuje určité napätie a odohráva sa určitý boj náklonnosti medzi duchom a telom.

Očisťovanie srdca

Srdce je sídlo morálnej osobnosti. Zo srdca vychádzajú zlé myšlienky, vraždy, cudzoložstvá, smilstvá.

Boj proti telesnej žiadostivosti zahŕňa **očisťovanie srdca a miernosť**. Blahoslavenstvo nám hovorí: „Blahoslavení čistého srdca, lebo onividia Boha.“ Čistí srdcom sú tí, ktorí rozum a vôľu zosúladi s Božími požiadavkami.

Boj o čistotu

Krst odpúšťa všetky hriechy. Ale aj pokrstený musí **bojovať proti žiadostivosti tela** a nezriadeným túžbam a to:

- a) prostredníctvom **čnosti a daru čistoty**;
- b) prostredníctvom **čistého úmyslu**;
- c) prostredníctvom **čistého pohľadu** – vonkajšieho i vnútorného;
- d) prostredníctvom **modlitby**.

Čistota vyžaduje cudnosť. **Cudnosť** odmieta odhaľovanie toho, čo má zostať skryté. Cudnosť chráni tajomstvo osôb a ich lásky. Cudnosť je trpezlivosť, skromnosť a diskretnosť.

Kresťanská čistota vyžaduje očistenie spoločenského ovzdušia. **Masmédia** majú dbať na úctu človeka a diskretnosť.

Uvoľnenie mravov sa zakladá na mylnom chápaní ľudskej slobody. Aby sa sloboda vybudovala, treba sa najprv nechať vychovať morálnym zákonom.

Zodpovední za výchovu majú poskytovať mládeži také vyučovanie, ktoré rešpektuje pravdu, hodnoty srdca a morálnu i duchovnú dôstojnosť človeka.

DESIATE PRIKÁZANIE

NEPOŽIADAŠ MAJETKU BLÍŽNEHO SVOJHO ANI NIČ, ČO JE JEHO

Desiate prikázanie rozvíja a dopĺňa deviate, ktoré sa vzťahuje na telesnú žiadostivosť. Desiate zakazuje túžbu po cudzom majetku.

Nezriadenosť žiadostivosti

Zmyslová túžba nás pobáda na to, aby sme túžili po príjemných veciach, ktoré nemáme, napr. najesť sa, zohriať sa. Takéto túžby sú samy v sebe dobré, ale často prekračujú rozumnú mieru. Nabádajú nás, aby sme neprávom túžili po tom, čo nám nepatrí, ale patrí druhým alebo sa im to dlhuje.

Chamtivosť

Desiate prikázanie ju zakazuje. Je to túžba bez miery privlastniť si pozemské dobrá, nesmierna túžba po bohatstve a moci. Je to nespravodlivosť, ktorá poškodzuje blížneho na jeho majetku.

Závisť

Desiate prikázanie vyžaduje, aby sa závisť odstránila z ľudského srdca. Je to jeden z hlavných hriechov. Označuje smútok, ktorý človek pociťuje, keď vidí dobrá blížneho. Človek má nesmiernu túžbu si ich prisvojiť, hoci aj neoprávnene. Závisť je odmietnutím lásky.

Človek sa má **odvrátiť od chamtivosti a závisťi a túžiť po najvyššom dobre**, ktoré nasycuje srdce človeka. Ježiš prikazuje svojim učeníkom, aby mu dali prednosť pred všetkým. Príkaz odpútať sa od bohatstva je záväzný pre vstup do nebeského kráľovstva. „**Blahoslavení chudobní v duchu.**“

Človek plný túžby hovorí: „**Chcem vidieť Boha.**“ **Vidieť Boha** znamená dosiahnuť **najvyššie dobro**.

SVIATOSTI

Sviatosti sú účinné znaky milosti ustanovené Kristom a zverené Cirkvi, ktorými sa nám udeľuje Boží život.

Viditeľné obrady, ktorými sa sviatosti slávia, naznačujú a spôsobujú milosti, ktoré sú vlastné každej sviatosti.

Rozdelenie sviatosti do troch skupín:

1. *Sviatosti uvádzania do kresťanského života: **krst, birmovanie, Eucharistia***
2. *Sviatosti uzdravenia: **pokánie a pomazanie chorých***
3. *Sviatosti služby: **posvätný stav a manželstvo***

SVIATOSŤ KRSTU

Krst je základom celého kresťanského života, vstupnou bránou do života v Duchu, ako aj bránou, ktorá otvára prístup k ostatným sviatostiam.

Sviatosť krstu ustanovil Ježiš Kristus slovami, ktoré povedal svojim apoštolom: *„Chodte teda, učte všetky národy a krstite ich v mene Otca i Syna i Ducha Svätého a naučte ich zachovávať všetko, čo som vám prikázal.“*

Krstiť je po grécky baptizein, čo znamená ponoriť. Ponorenie do vody symbolicky vyjadruje pochovanie katechumena v Kristovu smrť, vynorenie vyjadruje Kristovo vzkriesenie a vzkriesenie človeka pre večný život.

Predobrazy krstu v Starom zákone: Noemov koráb, obriezka, prechod cez Červené more, prechod cez Jordán.

Pred Ježišom Kristom krstil Ján krstiteľ ľudí v rieke Jordán na znak pokánia. Jeho krst však ešte nemal tie účinky, ktoré má krst Ježiša Krista.

Obrad krstu spočíva v trojitom ponorení kandidáta do vody alebo v liati vody na jeho hlavu pričom sa vyslovuje vzývanie Najsvätejšej trojice, napr. *Peter ja ťa krstím v mene Otca i Syna i Ducha Svätého.*

Voda je symbol očistenia a života. Pokrstený je skrze vodu očistený od hriechov a dostáva Boží život. Krsti sa čistou, pramenistou vodou.

Vysluhovateľ sviatosti

Riadnymi vysluhovateľmi tejto sviatosti sú **biskupi a kňazi** a v Latinskej cirkvi aj **diakoni**. V prípade **nevyhnutnosti** môže krstiť **každý človek** aj nepokrstený, ak má potrebný úmysel a použije trojičnú formulu.

Prijímatelia krstu

Krst je schopný prijať **každý** človek a iba **nepokrstený človek**. Dospelý človek žiada o prijatie krstu sám. Príprava na krst – katechumenát u dospelého človeka je dva roky. U dieťaťa žiadajú o krst rodičia, pričom dávajú záruku kresťanskej výchovy dieťaťa.

Účinky krstu

1. Odpustenie všetkých hriechov, teda dedičného hriechu i všetkých osobných hriechov, ako aj všetkých trestov za hriechy.
2. Krst včleňuje do Cirkvi.
3. Narodenie pre nový život, človek sa stáva adoptívnym Božím dieťaťom.
4. Krst vytvára sviatosťné puto jednoty medzi všetkými pokrstenými.
5. Krst vtláča do duše nezmazateľný duchovný znak.

SVIATOSŤ BIRMOVANIA

Na Turíce zostúpil na apoštolov Duch Svätý, aby posilnil a upevnil ich vieru a oni mohli nebojácne svedčiť o Kristovi vo svete.

Samotní apoštoli modlili sa nad pokrstenými, vkladali na nich ruky, aby dostali Ducha Svätého.

Tu v týchto udalostiach sú korene sviatosti birmovania.

Účinky sviatosti birmovania

1. Dáva Ducha Svätého a jeho dary.
2. Posilňuje a upevňuje našu vieru v Krista.
3. Zdokonaľuje naše spojenie s Cirkvou.
4. Pomáha nám vydávať svedectvo o kresťanskej viere vo svete.
5. Vtláča do duše nezmazateľný duchovný znak.

Dary Ducha Svätého sú dar múdrosti, rozumu, rady, sily, poznania, nábožnosti a bázne voči Bohu.

Vo východných cirkvách sa birmovanie udeľuje bezprostredne po krste. Nazýva sa krizmácia alebo myron, sviatosť udeľuje biskup alebo kňaz, ktorý krstí.

V latinskej cirkvi sa sviatosť udeľuje po dosiahnutí veku používania rozumu. Má názov confirmatio a jej slávenie sa vyhradzuje biskupovi.

Prijímatelia sviatosti

Prijať sviatosť môže ten, kto dosiahol vek používania rozumu, vyzná vieru, je v stave milosti, má úmysel prijať sviatosť a je pripravený vziať na seba úlohu učeníka Ježiša Krista vo svete.

Obrad birmovania

Podstatným obradom birmovania je vkladanie rúk vysluhovateľa na prijímateľa a pomazanie svätou krizmou na čele so slovami: „*Prijmi znak daru Ducha Svätého.*“ Birmovanec odpovedá: „*Amen.*“ Vo východných cirkvách sa hovorí formula „Pečať daru Ducha Svätého“ a pomazanie je na deviatich miestach.

SVIATOSŤ EUCHARISTIE

Eucharistia je prameň a vrchol celého kresťanského života.

Eucharistiu ustanovil Ježiš pri poslednej večeri, keď premenil chlieb a víno na svoje telo a krv.

Rôzne názvy tejto sviatosti: Eucharistia, Pánova večera, Lámanie chleba, Eucharistické zhromaždenie, Pamiatka, Svätá obeta, Svätá a božská liturgia, Prijímanie, Svätá omša.

V srdci slávenia Eucharistie je chlieb a víno, ktoré sa Kristovými slovami a vzývaním Ducha Svätého stávajú Kristovým telom a jeho krvou. Sú to podstatné znaky tejto sviatosti.

Slávenie Eucharistie má dve časti:

1. *Liturgiu slova* – čítania, homília, modlitba veriacich;
2. *Liturgiu Eucharistie* – predloženie obetných darov chleba a vína, Eucharistická modlitba so slovami premenenia a prijímanie.

Vysluhovateľ sviatosti

Sám Kristus prostredníctvom služby kňazov slávi Eucharistiu. Len **platne vysvätení biskupi a kňazi** môžu predsedáť sláveniu Eucharistie a premeniť chlieb a víno na Pánovo telo a jeho krv.

Trojaký význam Eucharistie

1. Eucharistia je vzdávaním vďaky a chvály Otcovi.
2. Eucharistia je obetnou pamiatkou Krista a jeho tela, Cirkvi.
3. Eucharistia je prítomnosť Krista medzi nami mocou jeho slova a jeho Ducha.

Eucharistia je zároveň veľkonočnou hostinou, ktorú nám prichystáva Pán a je zameraná na dôverné zjednotenie veriacich s Kristom prostredníctvom svätého prijímania. Pán sa na nás obracia s výzvou, aby sme ho prijímali. *„Ak nebudete jesť telo Syna človeka a piť jeho krv, nebudete mať v sebe život.“* Eucharistia je naším pokrmom na ceste do večného života, závdavkom budúcej slávy

Ovocie prijímania

- Prijímanie prehlbuje naše zjednotenie s Kristom.
- Prijímanie nás odlučuje od hriechu, zotiera všedné hriechy a chráni pred smrteľnými.
- Prijímanie upevňuje jednotu Cirkvi, Kristovho tajomného tela.
- Prijímanie nás zaväzuje voči chudobným.

SVIATOSŤ POKÁNIA A ZMIERENIA

Názvy sviatosti: Sviatosť obrátenia, Sviatosť pokánia, Sviatosť svätej spovede, Sviatosť odpustenia, Sviatosť zmierenia.

Sviatosť pokánia ustanovil Ježiš večer na Veľkú noc, keď sa zjavil svojim apoštolom a povedal im: *„Prijmite Ducha Svätého. Komu odpustíte hriechy, budú mu odpustené, komu zadržíte, budú zadržané.“*

Osobný hriech je **urážkou Boha, prerušením spoločenstva s ním**. Zároveň narúša spoločenstvo s Cirkvou. Vo svetle viery nejestvuje väčšie zlo ako hriech a nič nemá zhubnejšie následky pre samého hriešnika, pre Cirkev a pre celý svet.

Návrat do spoločenstva s Bohom sa uskutočňuje **z Božieho milosrdenstva**. Tento návrat vyžaduje ľútosť a obrátenie teda bolesť nad spáchanými hriechmi a odpor voči nim, ako aj pevné predsavzatie v budúcnosti viac nehrešiť.

Práve sviatosť pokánia ponúka novú možnosť pre všetkých hriešnikov, ktorí po krste upadli do ťažkého hriechu a stratili krstnú milosť obrátiť sa a získať znovu milosť od Boha.

Sviatosť pokánia sa skladá z troch úkonov kajúcnika, ktoré tvoria jeden celok a z kňazovho rozhrášenia.

Úkony kajúcnika

Lútosť – je to bolesť duše nad spáchaným hriechom s predsavzatím viac nehrešiť. Lútosť môže byť *dokonalá* ak pochádza z lásky k Bohu alebo *nedokonalá* ak sa zakladá na iných dôvodoch.

Vyznanie hriechov – je potrebné sa vyznať zo všetkých smrteľných hriechov, veľmi sa odporúča vyznať aj zo všedných hriechov.

Zadosťučinenie – hriechy spôsobujú škodu blížnemu, preto je treba urobiť všetko, čo je možné, aby sa škoda napravila. Zároveň hriech zraňuje a oslabuje samého hriešnika. Hriešnik musí znovu nadobudnúť duchovné zdravie. Musí teda urobiť niečo viac, aby odčinil svoje hriechy. Musí za ne zadosťučiniť, urobiť pokánie. Pokánie, ktoré spovedník uloží má brať do úvahy osobnú situáciu kajúcnika a má mať na zreteli jeho duchovné dobro.

Vysluhovateľ sviatosti

Len **biskupi a kňazi** majú na základe sviatosti posvätného stavu moc odpúšťať všetky hriechy „*v mene Otca i Syna i Duchu Svätého.*“ Kňazi, aby mohli vysluhovať túto sviatosť potrebujú dostať právomoc od cirkevnej autority.

Účinky tejto sviatosti

- Zmierenie s Bohom, ktorým kajúcnik znovu získava milosť.
- Zmierenie s Cirkvou.
- Odpustenie večného trestu, ktorý si človek zaslúžil za smrteľné hriechy.
- Čiastočné odpustenie časných trestov, ktoré sú následkami hriechov.
- Pokoj a spokojnosť svedomia.

SVIATOSŤ POMAZANIA CHORÝCH

Ježiš Kristus sa počas svojho verejného účinkovania často stretával s chorými ľuďmi, prejavoval im svoj súcit , uzdravoval ich a odpúšťal im hriechy.

Kristus aj svojich učeníkov vyzýva, aby venovali svoju pozornosť chorým a pomáhali im uzdraviť sa.

Učeníci v tom nasledovali Krista o čom svedčí aj svätý Jakub keď vo svojom liste píše: „*Je niekto z vás chorý? Nech si zavolá starších Cirkvi; a nech sa nad ním modlia a mažú ho olejom v Pánovom mene. Modlitba s vierou uzdraví chorého a a Pán mu uľaví; a ak sa dopustil hriechov odpustia sa mu.*“ (Jak 5, 14–15)

V týchto udalostiach treba vidieť pôvod sviatosti pomazania chorých.

Prijímatelia tejto sviatosti

Všetci *tí, ktorí sa ocitli v nebezpečenstve smrti pre chorobu alebo starobu*. Táto sviatosť sa môže prijať aj viackrát v živote, vždy keď sa choroba zhorší alebo človek upadne do inej ťažkej choroby.

Vysluhovatelia sviatosti

Platne vysvätení **biskupi a kňazi**.

Slávenie sviatosti

Spočíva v pomazaní chorého olejom na čele a na rukách. Používa sa olej posvätený biskupom alebo v prípade potreby kňazom, ktorý sviatosť vysluhuje. Toto pomazanie sprevádza liturgická modlitba vysluhujúceho kňaza.

Účinky sviatosti

- Spojenie chorého s Kristovým utrpením.
- Posila znášať chorobu alebo starobu.
- Odpustenie hriechov, ak chorý nemohol prijať sviatosť zmierenia.
- Navrátenie zdravia.
- Príprava na prechod do večného života.

SVIATOSŤ POSVÄTNÉHO STAVU

Svätý Pavol napísal svojmu žiakovi Timotejovi: *„Preto ti pripomínam, aby si roznechoval Boží dar, ktorý je v tebe prostredníctvom vkladania mojich rúk.“* (2 Tim 1,6), *„Kto sa usiluje byť biskupom, túži po dobrom diele.“* (1 Tim 3,1) A Titovi napísal: *„Na to som ťa ponechal na Kréte, aby si usporiadal, čo ešte treba a po mestách ustanovil starších, ako som ti prikázal.“* (Tit 1,5)

Celá Cirkev je kňazským ľudom. Vďaka krstu majú všetci veriaci účasť na Kristovom kňazstve. Táto účasť sa nazýva **„všeobecné kňazstvo veriacich“**. Na jeho základe a v jeho službe jestvuje aj iná účasť na Kristovom poslaní; je to služba, ktorá sa udeľuje sviatosťou kňazstva a jej úlohou je slúžiť v mene a osobe Krista – Hlavy uprostred spoločenstva.

Kňazstvo z povolania (posvätný stav)

Sa podstatne líši od všeobecného kňazstva veriacich, pretože udeľuje posvätnú moc pre službu veriacim. Vysvätení služobníci konajú svoju službu Božiemu ľudu:

1. **vyučovaním** (munus docendi),

2. **bohoslužbou** (munus liturgicum),
3. **pastierskym spravovaním** (munus regendi).

Posvätný kňazský úrad od počiatku má tri stupne a to:

1. **biskupský úrad,**
2. **presbyterský úrad,**
3. **diakonský úrad.**

Služby, ktoré sa udeľujú vysviackou, sú nenahraditeľné v prirodzenej štruktúre Cirkvi: bez biskupa, kňazov a diakonov sa nedá o Cirkvi hovoriť.

Biskup dostáva konsekráciou plnosť kňazstva, ktorou sa začleňuje do zboru biskupov a z neho robí viditeľnú hlavu miestnej Cirkvi, ktorá mu je zverená. Biskupi ako nástupcovia apoštolov a členovia zboru majú účasť na apoštolskej zodpovednosti a na misijnom poslaní celej Cirkvi pod autoritou Petrovho nástupcu – pápeža.

Kňazi tvoria s biskupom jednotu v kňazskej hodnosti a zároveň od nich závisia pri vykonávaní svojich pastoračných úloh. Sú pozvaní, aby boli múdrymi spolupracovníkmi biskupov, vytvárajú okolo svojho biskupa *presbytérium*, čo ich zaväzuje s ním aj zodpovednosťou za miestnu Cirkev. Dostávajú od biskupa poverenie účinkovať v jednom farskom spoločenstve alebo v inej určitej cirkevnej úlohe.

Diakoni sú vysvätení služobníci pre potrebné úlohy a služby Cirkvi. Ich ordinácia je nie kňazským svätením, ale ich poveruje závažnými úlohami v službe Slova, bohoslužby, pastoračnej správy a charity. Sú to úlohy, ktoré musia plniť v pastorálnej podriadenosti svojmu biskupovi.

Slávenie sviatosti

Sviatosť kňazstva sa udeľuje **vkľadaním rúk**, a po ňom **nasledujúcou slávnostnou konsekráčnou modlitbou**, ktorou sa pre svätenca vyprosujú od Boha milosti Ducha Svätého, potrebné pre jeho službu. Vysviacka vtlačá človekovi nezmazateľný sviatostný znak (charakter).

Prijímatelia tejto sviatosti

Cirkev udeľuje sviatosť kňazstva iba, **pokrsteným mužom ktorých schopnosti potrebné pre vykonávanie tejto služby boli náležite preskúmané**. Zodpovednosť a právo pozývať niekoho, aby prijal svätenia, patrí jedine autorite Cirkvi.

V latinskej Cirkvi sa sviatosť kňazstva zveruje spravidla len kandidátom, ktorí sú ochotní dobrovoľne prijať **celibát** a verejne osvedčia svoju vôľu zachovávať ho z lásky pre Božie kráľovstvo a pre službu ľuďom.

Vysluhovatelia sviatosti

Udeľovať sviatosť kňazstva vo všetkých troch stupňoch môžu výlučne iba *biskupi*.

SVIATOSŤ MANŽELSTVA

Svätý Pavol hovorí: „*Muži, milujte svoje manželky, ako aj Kristus miluje Cirkve... Je to veľké tajomstvo, hovorím to však o Kristovi a Cirkvi.*“ (Ef 5,25.32)

Manželskú zmluvu, ktorou muž a žena vytvárajú medzi sebou dôverné spoločenstvo života a lásky, ustanovil a vlastnými zákonmi opatril sám Stvoriteľ. Svojou povahou *manželstvo* má dva ciele:

1. *dobro manželov,*
2. *plodenie a výchovu detí.*

Manželskú zmluvu *medzi pokrstenými* Kristus Pán povýšil na *hodnosť sviatosti*.

Sviatosť manželstva naznačuje jednotu Krista a Cirkvi. Dáva manželom milosť, aby sa milovali láskou, ktorou Kristus miloval svoju Cirkve; milosť sviatosti zdokonaľuje tak ľudskú lásku manželov, posilňuje ich nerozlučiteľnú jednotu a posväcuje ich na ceste do večného života.

Vznik manželstva

Manželstvo sa zakladá *na súhlase zmluvných strán*, to znamená na vôli vzájomne a definitívne sa darovať s cieľom žiť vo zväzku vernej a plodnej lásky.

Slávenie manželstva

Pretože manželstvo stavia manželov do verejného životného stavu v Cirkvi, je vhodné, aby jeho *slávenie bolo verejné*, v rámci liturgického slávania, *pred kňazom (alebo kvalifikovaným svedkom Cirkvi), pred svedkami a zhromaždením veriacich*.

Jednota, nerozlučiteľnosť a otvorenie sa plodnosti sú pre manželstvo podstatné. Polygamia je nezlučiteľná s jednotou manželstva. Rozvod rozlučuje, čo Boh spojil. Odmietnutie plodnosti odvracia manželský život od jeho „najvzácnejšieho daru“, ktorým je dieťa.

Nové manželstvo rozvedených, kým žije legitímny manželský partner, je proti Božiemu plánu a zákonu, ako ich učil Kristus. Rozvedení manželia nie sú odlúčení

od Cirkvi, ale nemôžu pristupovať k prijímaniu Eucharistie. Môžu viesť svoj kresťanský život najmä výchovou svojich detí vo viere.

Kresťanská rodina je miestom, kde deti dostávajú prvé ohlasovanie. Preto sa rodinný dom právom nazýva „***domácou cirkvou***“, to znamená spoločenstvom milosti a modlitby, školou ľudských čností a kresťanskej lásky.

MODLITBY

Modlitba Pána

Otče náš,
ktorý si na nebesiach,
posväť sa meno tvoje,
príd' kráľovstvo tvoje,
buď vôľa tvoja ako v nebi, tak i na zemi.
Chlieb náš každodenný daj nám dnes
a odpusť nám naše viny,
ako i my odpúšťame svojim vinníkom,
a neuveď nás do pokušenia,
ale zbav nás Zlého.
Amen.

Anjelské pozdravenie

Zdravas', Mária, milosti plná, Pán s tebou.
Požehnaná si medzi ženami
a požehnaný je plod života tvojho Ježiš.
Svätá Mária, Matka Božia,
pros za nás, hriešnych
teraz i v hodinu smrti našej.
Amen.

Chvála Najsvätejšej Trojice

Sláva Otcu i Synu i Duchu Svätému; ako bolo na počiatku, tak nech je i teraz, i
vždycky, i na veky vekov.
Amen

Anjel Pána

Anjel Pána zvestoval Panne Márii a ona počala z Ducha Svätého.
Zdravas' Mária...
Hľa služobnica Pána. Nech sa mi stane podľa tvojho slova.
Zdravas' Mária...

A Slovo sa telom stalo a prebývalo medzi nami.

Zdravas' Mária...

Oroduj za nás, svätá Božia Rodička, aby sme sa stali hodni Kristových prisľúbení.

Modlime sa. Bože, z anjelovho zvestovania vieme, že tvoj Syn, Ježiš Kristus sa stal človekom; prosíme ťa, vlej nám do duše svoju milosť, aby nás jeho umučenie a kríž priviedli k slávnemu vzkrieseniu. Skrze Krista, nášho Pána.

Amen.

Apoštolské vyznanie viery

Verím v Boha, Otca všemohúceho, Stvoriteľa neba i zeme, i v Ježiša Krista, jeho jediného Syna, nášho Pána, ktorý sa počal z Ducha Svätého, narodil sa z Márie Panny, trpel za vlády Poncia Piláta, bol ukrižovaný, umrel a bol pochovaný, zostúpil k zosnulým, tretieho dňa vstal z mŕtvych, vystúpil na nebesia, sedí po pravici Boha, Otca všemohúceho. Odtiaľ príde súdiť živých i mŕtvych. Verím v Ducha Svätého, v svätú Cirkev katolícku, v spoločenstvo svätých, v odpustenie hriechov, vo vzkriesenie tela a v život večný. Amen.

Pod tvoju ochranu

Pod tvoju ochranu sa utiekame, svätá Božia Rodička.

Neodvracaj zrak od našich prosieb,

pomôž nám v núdzi a z každého nebezpečenstva nás vyslobod',

ty Panna slávna a požehnaná.

Amen.

Božské (teologálne) cnosti

1. Viera
2. Nádej
3. Láska

Kardinálne (ľudské) cnosti

1. Múdroseť (Rozvážnosť)
2. Spravodlivosť
3. Statočnosť (Mravná sila)

4. Miernosť

Evanjeliové rady

1. Chudoba
2. Čistota
3. Poslušnosť

Božie prikázania

1. Ja som Pán, tvoj Boh! Nebudeš mať okrem mňa iných bohov, ktorým by si sa klaňal
2. Nevezmeš Božie meno nadarmo
3. Pamätaj, že máš sviatiť sviatočné dni
4. Cti svojho otca a svoju matku
5. Nezabiješ
6. Nezosmilníš
7. Nepokradneš
8. Nebudeš krivo svedčiť proti svojmu blížnemu
9. Nebudeš žiadostivo túžiť po manželke svojho blížneho
10. Nebudeš túžiť po majetku svojho blížneho

Cirkevné prikázania

1. V nedeľu a v prikázaný sviatok sa zúčastniť na svätej omši
2. Zachovávať prikázané dni pokánia
3. Aspoň raz v roku sa vyspovedať a vo Veľkonočnom období prijať Oltárnu sviatosť
4. Uzatvárať manželstvo pred tvárou Cirkvi
5. Podporovať cirkevné ustanovizne

Šesť hlavných právd

1. Boh je len jeden
2. V Bohu sú tri osoby: Otec, Syn a Duch Svätý
3. Boží Syn sa stal človekom, aby nás vykúpil
4. Boh je spravodlivý sudca: dobrých odmeňuje a zlých trestá
5. Duša človeka je nesmrteľná

6. Božia milosť je na spásu potrebná

Sedem darov Ducha Svätého

1. Múdrosti
2. Rozumu
3. Rady
4. Sily
5. Poznania
6. Nábožnosti
7. Bázne voči Bohu

Deväť prikázaných sviatkov

1. Slávnosť Panny Márie Bohorodičky (1. 1.)
2. Zjavenie Pána (6. 1.)
3. Nanebovystúpenie Pána (40 dní po Veľkej noci)
4. Najsvätejšieho Kristovho Tela a Krvi
5. Svätého Petra a Pavla, apoštolov (29. 6.)
6. Nanebovzatie Panny Márie (15. 8.)
7. Všetkých svätých (1. 11.)
8. Nepoškvrnené počatie Panny Márie (8. 12.)
9. Narodenie Pána Ježiša (25. 12.)

Sedem sviatostí

1. Krst
2. Birmovanie
3. Eucharistia
4. Pokánie
5. Pomazanie chorých
6. Sviatosť posvätného stavu
7. Manželstvo

Skutky telesného milosrdenstva

1. Dávať jesť hladným
2. Dávať piť smädným

3. Prichýliť pocestných
4. Odievať nahých
5. Navštevovať chorých
6. Poskytovať pomoc väzňom
7. Pochovávať mŕtvych

Skutky duchovného milosrdenstva

1. Napomínať hriešnikov
2. Poučać nevedomých
3. Dobre radiť pochybujúcim
4. Tešiť zarmútených
5. Trpezlivo znášať krivdu
6. Odpúšťať ubližujúcim
7. Modliť sa za živých i mŕtvych

Sedem hlavných hriechov

1. Pýcha
2. Lakomstvo
3. Smilstvo
4. Závist
5. Obžerstvo
6. Hnev
7. Lenivosť

Do neba volajúce hriechy

1. Úmyselná vražda
2. Sužovanie (utláčanie) chudobných, vdov a sirôt
3. Zadržanie alebo skracovanie zaslúženej mzdy

Hriechy proti Duchu Svätému

1. Opovážlivo sa spoliehať na Božie milosrdenstvo
2. Zúfať napriek Božiemu milosrdenstvu
3. Odporovať poznanej kresťanskej pravde
4. Závidieť blížnemu Božiu milosť

5. Zatvrdzovať si srdce proti spasiteľnému napomenutiu
6. Tvrdošijne zotrvávať v nekajúcnosti

Deväť cudzích hriechov

1. Dávať iným radu na hriech
2. Povzbudzovať iných na hriech
3. Iným kázať zhrešiť
4. Súhlasiť s hriechom iných
5. Pomáhať pri hriechu iných
6. Mlčať pri hriechu iných
7. Zastávať hriechy iných
8. Netrestať hriechy iných
9. Chváliť hriechy iných

OBSAH

VIEROUKA.....	2
ČLOVEK JE SCHOPNÝ BOHA.....	2
Túžba po Bohu.....	2
Cesty, ktoré vedú k poznaniu Boha.....	2
BOH IDE V ÚSTRETY ČLOVEKOVI.....	2
Etapy zjavenia:.....	3
ODOVZDÁVANIE BOŽIEHO ZJAVENIA.....	3
Vzťah medzi Tradíciou a Svätým písmom.....	3
Vysvetľovanie pokladu viery.....	4
SVÄTÉ PÍSMO.....	4
Ježiš Kristus – jediné Slovo Svätého písma.....	4
Inšpirácia a pravdivosť Svätého písma.....	4
Duch Svätý vykladá Písmo.....	5
Zmysly Svätého Písma.....	5
Kánon Svätého písma.....	5
ODPOVEĎ ČLOVEKA BOHU – VIERA.....	6
Abrahám – „Otec všetkých veriacich“.....	6
Mária.....	6
Vlastnosti viery.....	6
SYMBOLY VIERY.....	7

1. ČLÁNOK VERÍM V BOHA, OTCA VŠEMOHÚCEHO, STVORITEĽA NEBA I ZEME.....	8
BOH JE OTEC.....	8
Dogma o Najsvätejšej Trojici:.....	9
VŠEMOHÚCI BOH.....	9
BOH STVORITEĽ.....	9
NEBO A ZEM.....	10
2. ČLÁNOK I V JEŽIŠA KRISTA JEDINÉHO SYNA NÁŠHO PÁNA.....	10
JEŽIŠ.....	10
KRISTUS.....	11
JEDNORODENÝ BOŽÍ SYN.....	11
PÁN.....	11
3. ČLÁNOK JEŽIŠ KRISTUS SA POČAL Z DUCHA SVÄTÉHO, NARODIL SA Z MÁRIE PANNY.....	12
BOŽÍ SYN SA STAL ČLOVEKOM.....	12
POČAL SA Z DUCHA SVÄTÉHO, NARODIL SA Z MÁRIE PANNY.....	13
TAJOMSTVÁ KRISTOVHO ŽIVOTA.....	14
TAJOMSTVÁ JEŽIŠOVHO DETSTVA A SKRYTÉHO ŽIVOTA.....	14
TAJOMSTVÁ JEŽIŠOVHO VEREJNÉHO ŽIVOTA.....	15
4. ČLÁNOK JEŽIŠ KRISTUS TRPEL ZA VLÁDY PONCIA PILÁTA, BOL UKRIŽOVANÝ, UMREL A BOL POCHOVANÝ.....	18
JEŽIŠ A IZRAEL.....	18
Ježiš a zákon.....	18
Ježiš a chrám.....	18
Ježiš a viera Izraela v jediného Boha a Spasiteľa.....	19
Ježiš zomrel ukrižovaný.....	19
Kristova vykupiteľská smrť v Božom pláne spásy.....	20
Kristus obetoval seba samého svojmu Otcovi za naše hriechy.....	20
JEŽIŠ KRISTUS BOL POCHOVANÝ.....	21
5. ČLÁNOK JEŽIŠ KRISTUS ZOSTÚPIL K ZOSNULÝM, TRETIEHO DŇA VSTAL Z MŔTVYCH.....	21
Kristus zostúpil k zosnulým.....	21
Tretieho dňa vstal z mŕtvych.....	21

6. ČLÁNOK JEŽIŠ KRISTUS VYSTÚPIL NA NEBESIA SEDÍ PO PRAVICI BOHA OTCA VŠEMOHÚCEHO.....	22
7. ČLÁNOK ODTIAĽ PRÍDE SÚDIŤ ŽIVÝCH A MŔTVÝCH.....	23
8. ČLÁNOK VERÍM V DUCHA SVÄTÉHO.....	24
Pomenovania Ducha Svätého.....	24
Symboly Ducha Svätého.....	24
Pôsobenie Ducha Svätého.....	25
9. ČLÁNOK VERÍM V SVÄTÚ CIRKEV KATOLÍCKU.....	26
Pomenovania a predobrazy Cirkvi.....	26
Pôvod, založenie a poslanie Cirkvi.....	26
Tajomstvo Cirkvi.....	27
CIRKEV – BOŽÍ ĽUD, KRISTOVO TELO, CHRÁM DUCHA SVÄTÉHO.....	27
Cirkev – Boží ľud.....	27
Cirkev – Kristovo telo.....	28
Cirkev – chrám Ducha Svätého.....	28
CIRKEV JE JEDNA, SVÄTÁ, KATOLÍCKA A APOŠTOLSKÁ.....	28
Cirkev je jedna.....	28
Cirkev je svätá.....	29
Cirkev je katolícka.....	29
Cirkev je apoštolská.....	29
VERIACI V KRISTA: HIERARCHIA, LAICI, ZASVÄTENÝ ŽIVOT.....	30
Biskupské kolégium a jeho hlava, rímsky pápež.....	30
Trojaká úloha posvätných služobníkov.....	30
Veriaci laici.....	31
Zasvätený život.....	31
10. ČLÁNOK VERÍM V ODPUSTENIE HRIECHOV.....	31
11. ČLÁNOK VERÍM VO VZKRIESENIE TELA.....	32
Smrť.....	32
12. ČLÁNOK VERÍM V ŽIVOT VEČNÝ.....	33
Osobitný súd.....	33
Posledný súd.....	33
Nebo, očistec, peklo.....	34
DESAŤ PRIKÁZANÍ.....	35

PRVÉ PRIKÁZANIE JA SOM PÁN BOH TVOJ, NEBUDEŠ MAŤ INÝCH BOHOV OKREM MŇA, ABY SI SA IM KLAŇAL.....	36
VIERA.....	36
Prehrešenia proti viere.....	36
NÁDEJ.....	36
Hriechy proti nádeji.....	36
LÁSKA.....	36
Previnenia proti Božej láske.....	37
Prvé prikázanie – previnenia voči nemu.....	37
DRUHÉ PRIKÁZANIE NEVEZMEŠ MENO BOŽIE NADARMO.....	39
TRETIE PRIKÁZANIE SPOMNI, ABY SI DEŇ SVIATOČNÝ SVÄTIL.....	40
Sobotný deň.....	40
Deň Pána.....	40
Nedeľná Eucharistia.....	40
Nedeľná povinnosť.....	40
Nedeľa: Deň milosti a odpočinku od práce.....	41
ŠTVRTÉ PRIKÁZANIE CTI OTCA SVOJHO A MATKU SVOJU.....	41
Rodina v Božom pláne.....	41
Rodina a spoločnosť.....	41
Povinnosti členov rodiny.....	42
Rodina a Božie kráľovstvo.....	42
Štvrté prikázanie – predstavitelia moci v občianskej spoločnosti.....	43
PIATE PRIKÁZANIE NEZABIJEŠ.....	44
OPRÁVNENÁ OBRANA.....	44
ÚMYSELNÁ VRAŽDA.....	44
POTRAT.....	44
EUTANÁZIA.....	45
SAMOVRAŽDA.....	45
Iné druhy porušovania tohoto prikázania:.....	45
Piate prikázanie: zachovanie mieru.....	45
Mier.....	45
Vojna.....	46
ŠIESTE PRIKÁZANIE NEZOSMILNÍŠ.....	46

ČISTOTA:.....	46
Previnenia proti čistote.....	47
MANŽELSKÁ LÁSKA.....	47
DIEŤA AKO DAR.....	48
Previnenia proti dôstojnosti manželstva.....	49
SIEDME PRIKÁZANIE NEPOKRADNEŠ.....	50
Všeobecne určenie dohier a súkromné vlastníctvo.....	50
Rešpektovanie ľudí a ich vlastníctva.....	50
Rešpektovanie cudzieho vlastníctva.....	50
Rešpektovanie neporušiteľnosti stvorenstva.....	51
Spravodlivé spôsoby nadobúdania majetku.....	51
Sociálne učenie Cirkvi.....	51
Ekonomická činnosť a sociálna spravodlivosť.....	51
Právo na hospodárske podnikanie.....	52
Spravodlivosť a solidarita medzi národmi.....	52
Láska k chudobným.....	52
ÔSME PRIKÁZANIE NEPRERIEKNEŠ KRIVÉHO SVEDECTVA PROTI BLÍŽNEMU SVOJMU.....	53
Žiť v pravde.....	53
Vydať svedectvo v prospech pravdy.....	53
Previnenia proti pravde.....	53
Rešpektovanie pravdy.....	54
Používanie spoločenských komunikačných prostriedkov.....	54
Pravda, krása, posvätné umenie.....	54
DEVIATE PRIKÁZANIE NEPOŽIADAŠ MANŽELKU BLÍŽNEHO SVOJHO.....	55
Očisťovanie srdca.....	55
Boj o čistotu.....	55
DESIATE PRIKÁZANIE NEPOŽIADAŠ MAJETKU BLÍŽNEHO SVOJHO ANI NIČ, ČO JE JEHO.....	56
Nezriadenosť žiadostivosti.....	56
Chamtivosť.....	56
Závisť.....	56
SVIATOSTI.....	57

SVIATOSŤ KRSTU.....	57
Vysluhovateľ sviatosti.....	58
Prijímatelia krstu.....	58
Účinky krstu.....	58
SVIATOSŤ BIRMOVANIA.....	58
Účinky sviatosti birmovania.....	58
Prijímatelia sviatosti.....	59
Obrad birmovania.....	59
SVIATOSŤ EUCHARISTIE.....	59
Slávenie Eucharistie má dve časti:.....	59
Vysluhovateľ sviatosti.....	59
Trojaký význam Eucharistie.....	60
Ovocie prijímania.....	60
SVIATOSŤ POKÁNIA A ZMIERENIA.....	60
Úkony kajúcnika.....	61
Vysluhovateľ sviatosti.....	61
SVIATOSŤ POMAZANIA CHORÝCH.....	61
Prijímatelia tejto sviatosti.....	62
Vysluhovatelia sviatosti.....	62
Slávenie sviatosti.....	62
Účinky sviatosti.....	62
SVIATOSŤ POSVÄTNÉHO STAVU.....	62
Kňazstvo z povolania (posvätný stav).....	62
Slávenie sviatosti.....	63
Prijímatelia tejto sviatosti.....	63
Vysluhovatelia sviatosti.....	64
SVIATOSŤ MANŽELSTVA.....	64
Vznik manželstva.....	64
Slávenie manželstva.....	64
MODLITBY.....	66
Modlitba Pána.....	66
Anjelské pozdravenie.....	66
Chvála Najsvätejšej Trojice.....	66
Anjel Pána.....	66

Apoštolské vyznanie viery.....	67
Pod tvoju ochranu.....	67
Božské (teologálne) cnosti.....	67
Kardinálne (ľudské) cnosti.....	67
Evanjeliové rady.....	68
Božie prikázania.....	68
Cirkevné prikázania.....	68
Šesť hlavných právd.....	68
Sedem darov Ducha Svätého.....	69
Deväť prikázaných sviatkov.....	69
Sedem sviatostí.....	69
Skutky telesného milosrdenstva.....	69
Skutky duchovného milosrdenstva.....	70
Sedem hlavných hriechov.....	70
Do neba volajúce hriechy.....	70
Hriechy proti Duchu Svätému.....	70
Deväť cudzích hriechov.....	71